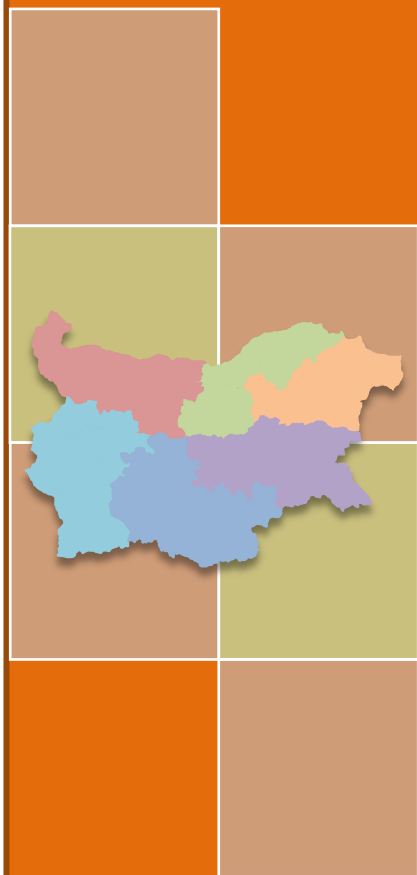

2021

**ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕ 2014-2020 г.
НА СЕВЕРОИЗТОЧЕН
РАЙОН от ниво 2**

Последващата оценка за изпълнението на Регионалния план за развитие 2014-2020 г. на Североизточен район от ниво 2, е изготвена от екип на „ЕС ПИ КОНСУЛТ БГ“ ООД в изпълнение на договор № РД-02-29-96/23.04.2021 г. за изпълнение на поръчка с предмет: **„Разработване на последващи оценки на регионалните планове за развитие (РПР) 2014 - 2020 г.“** с възложител Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Заключениеята и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на „ЕС ПИ КОНСУЛТ БГ“ ООД и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на графиките и таблиците	iii
Списък на използваните съкращения.....	v
I. ВЪВЕДЕНИЕ	6
1. Общи положения	6
2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки	10
3. Методика за изготвяне на последваща оценка на изпълнението на РПР на СИР ...	14
II. ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РПР НА СИР	17
1. Рамка за изпълнение на РПР на СИР	17
2. Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС и съответствието на РПР с тях	21
3. Постигнати резултати от изпълнението на РПР по физически и финансови индикатори	25
4. Степен на постигане на целите на РПР на СИР	32
5. Оценка на степента на постигане на глобалните екологични цели по проблемите, свързани с адаптирането на районите към изменението на климата в процеса на изпълнение на РПР на СИР (2014-2020 г.)	36
6. Оценка на устойчивостта на постигнатите резултати от изпълнението на РПР на СИР 2014-2020 г. от гледна точка на избрани икономически, социални и екологични показатели.....	39
7. Оценка на общото въздействие от изпълнението на РПР на СИР (2014-2020 г.) към края на периода на действие, на основата на сравнителен анализ на общата социално-икономическа ситуация	45
8. Ефективност и ефикасност на финансовите инструменти и използваните ресурси за изпълнение на РПР	61
9. Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работа на административните структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на РПР (2014-2020 г.) на съответния район от ниво 2, включително по отношение прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнението на РПР.....	62
III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ.....	64
1. Обобщена оценка за изпълнението на РПР на СИР	64
2. Препоръки за подготовка за следващия програмен период след 2020 г.	66
Източници и референтни документи.....	71

СПИСЪК НА ГРАФИКИТЕ И ТАБЛИЦИТЕ

графика 1.	Взаимовръзки между целите и приоритетите на РПР на СИР.....	17
графика 2.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1 спрямо целта за 2020 г.	27
графика 3.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2 спрямо целта за 2020 г.	28
графика 4.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3 спрямо целта за 2020 г.	29
графика 5.	Договорени и изплатените средства (ОП и ПРСР) общо и по области и сравнение с предвижданията на РПР на СИР, млн. лв., юли 2021.....	30
графика 6.	Концентрация на ресурси в СИР – по програми, млн. лв., юли 2021	30
графика 7.	Основни източници на финансиране на мерките за изпълнение на РПР на СИР	31
графика 8	Емисии на парникови газове на жител от населението, тона CO ₂ - еквивалент.....	37
графика 9	Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по райони, 2010-2019 г., хил. лв.....	38
графика 10	Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по области в СИР, 2010-2019 г., хил. лв.....	38
графика 11.	БВП на глава от населението за СИР, България и ЕС 28, 2010-2019 г., [в лева].....	40
графика 12.	Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години за СИР, България и ЕС 28, 2007-2020 г.	40
графика 13.	Дял на БВП на човек от населението в стандарт на покупателната способност (СПС) от средната стойност на ЕС 27, %	41
графика 14.	Нарастване на годишна база на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия в СИР, %.....	42
графика 15.	Дял на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия на ниво NUTS 2 от ЧПИ за страната, %.....	42
графика 16.	Коефициент на безработица за СИР, България и ЕС 28, 2007-2020 г.....	43
графика 17.	Общ доход на лице от домакинство в СИР, 2008-2020 г., лв.....	43
графика 18.	Население в СИР и по области за периода 2008-2020 г. и прогнозни данни за 2020, 2025, 2030, и 2035 г., брой.....	46
графика 19.	Динамика на растежа на БВП за периода 2004-2020 г. и прогнозни данни за 2021-2022 г.	47
графика 20.	Ръст на БВП за периода 2000-2019 г. на национално ниво, (млн. лв.) и принос на районите от ниво 2, %	47
графика 21.	БВП на човек от населението за СИР, по области, 2007-2019 г., лв.	49
графика 22.	Коефициент на заетост (15-64 г.) за СИР, по области, 2007-2020 г.	49
графика 23.	Коефициент на безработица за СИР, по области, 2007-2020 г.	49
графика 24.	Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за СИР, по области, 2008-2019 г., лв.	49
графика 25.	Дял на безработните между 15 и 24 г. на ниво NUTS 2 (%), 2011-2020 г.....	51
графика 26.	Приходи от дейността на МСП в СИР, млн. лв.	52
графика 27.	Относителен дял на заетите лица в МСП в СИР спрямо общия брой заети в МСП в страната (%)	52
графика 28.	Приходи от нощувки в места за настаняване - общо (млн. лв.).....	53
графика 29.	Разходи за НИРД в СИР, хил. лв.....	56
графика 30.	Персонал, зает с НИРД в СИР, брой.....	56
графика 31.	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 г., %.....	58
графика 32.	Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г., %.....	58

графика 33.	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, % от БВП	58
графика 34.	Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.), %.....	58
графика 35.	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование, %	59
графика 36.	Население в риск от бедност или социално изключване, хил. души	59
таблица 1.	Отразяване на препоръките от предварителната оценка на проекта на РПР на СИР 2014-2020 г.	10
таблица 2.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори и степен на изпълнение на приоритети (СИП), въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори	15
таблица 3.	Степен на постигане на целите (СПЦ), въз основа на степента на изпълнение на приоритетите	16
таблица 4.	Степен на постигане на целите на ключовите индикатори, съответно принос към националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"	16
таблица 5.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1	26
таблица 6.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2	27
таблица 7.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3	28
таблица 8.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 1 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори	33
таблица 9.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 2 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори	34
таблица 10.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 3 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори	35
таблица 11.	Степен на постигане на целите на ключовите индикатори и приноса на СИР за постигане на националните цели	44
таблица 12.	Принос на РПР към постигането на националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"	59
таблица 13.	Степен на постигане на целите на РПР на СИР към 2020г.	65
таблица 14.	Специфични екологични индикатори за проследяване на реализацията на РПР на СИР	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
таблица 15.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по за наблюдението и контрол на въздействията върху околната среда при прилагането на РПР на СИР 2014-2020 г.	Грешка! Показалецът не е дефиниран.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ЕК	Европейска комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕС	Европейски съюз
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЗРР	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., последни изменения и допълнения, ДВ. бр.13 от 2017 г.
КФ	Кохезионен фонд
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОПР	Общински план за развитие
ОПДУ	ОП "Добро управление" 2014-2020 г.
ОПИК	ОП "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 г.
ОПОС	ОП "Околна среда" 2014-2020 г.
ОПРЧР	ОП "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.
ОПРР	ОП "Региони в растеж" 2014-2020 г.
ОПТТИ	ОП "Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г.
РПР	Регионален план за развитие
РСР	Регионален съвет за развитие
СЦР	Северен централен район от ниво 2
СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СР	Съвет за развитие при Министерския съвет
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи положения

Регионалният план за развитие на Североизточен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г. [РПР на СИР] е приет с Решение № 460 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.

Териториалният обхват на Североизточния район от ниво 2 [СИР] включва областите Варна, Добрич, Търговище и Шумен.

В периода след приемане на РПР на СЦР 2014-2020 г. в Закона за регионално развитие са извършени редица промени. Съгласно действащите към момента на изготвяне на оценката разпоредби, наблюдението и оценката на регионалните планове за развитие за периода 2014 - 2020 г., се довършват по реда, по който са започнали¹.

Съгласно редакцията на ЗРР към момента на приемане на РПР на СИР 2014-2020 г., последващата оценка за изпълнението му е изготвена във връзка с разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от *Закона за регионалното развитие*² [ЗРР].

ЗРР³ определя системата за *"планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, наблюдението, контролът и оценката по изпълнението на стратегиите, плановете и програмите за провеждане на държавната политика за регионалното развитие"*⁴. Законът дефинира *държавната политика за регионално развитие*⁵, като създаваща условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на районите и общините и обхващаща система от нормативно регламентирани документи, ресурси и действия на компетентните органи, насочени към:

- намаляване на **междурегионалните и вътрешнорегионалните различия** в степента на икономическото, социалното и териториалното развитие;
- осигуряване на условия за **ускорен икономически растеж и високо ниво на заетост за насърчаване на инвестициите**;
- развитие на **териториалното сътрудничество**.

¹ § 37 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за регионалното развитие, изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 март 2020 г.

² обн., ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., последни изм. и доп., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.

³ действащ към периода на разработване и приемане на РПР

⁴ чл. 1, ЗРР, редакция 2012 г.

⁵ чл. 2, ал. 2 от ЗРР

Държавната политика за регионално развитие се основава на следните принципи⁶:

- стратегически подход на планиране;
- програмиране и концентрация на ресурсите;
- допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от фондове на Европейския съюз, частни източници и от международни финансови институции;
- междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;
- партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Стратегическото планиране на регионалното развитие обхваща разработването и актуализацията на система от документи за **постигане на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие, включително развитие на трансграничното, транснационалното и междурегионалното сътрудничество.**

Към момента на изработването и приемането на РПР на СИР 2014-2020 г., Законът за регионално развитие определя два типа документи за политиката за регионално развитие:

- **Стратегически документи**, включващи:
 - Национална стратегия за регионално развитие [НСРР];
 - Областни стратегии за развитие [ОСР].
- **Планови и програмни документи**, включващи:
 - Регионални планове за развитие [РПР];
 - Общински планове за развитие [ОПР];

⁶ чл. 2, ал. 3 от ЗРР

- Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие [ИПГВР].

Документите за стратегическо планиране, вкл. и РПР служат за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и градовете, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз и идентифициране на проекти, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие⁷.

РПР представляват **средносрочни рамкови документи**, определящи целите и приоритетите за **устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на съответния район**, в съответствие с предвижданията на *Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.* [НСРР], и другите структуроопределящи политики. Съгласно чл. 11, ал. 3 от ЗРР, РПР се разработват в съответствие с *регионалните схеми за пространствено развитие* на съответния район от ниво 2. *Към момента на приемането на РПР, както и към момента на изготвяне на последващата оценка, не са разработени и приети регионалните схеми за пространствено развитие на съответните райони от ниво 2. От системата документи за пространствено развитие, дефинирани в ЗРР, е разработена и приета само Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025.*

Съгласно чл. 11, ал. 4 от ЗРР (редакция от 2012 г.), РПР съдържат:

- анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на съответния район за планиране;
- целите и приоритетите за развитие на района за определен период;
- списък на големи проекти с регионално значение (нов текст, 2016 г.);
- мерки за градско възстановяване и развитие, които ще се прилагат по отношение на големите, средните и малките градове и крайградските зони (нов текст, 2016 г.);
- мерки и дейности за адаптиране на района към промените в климата (нов текст, 2016 г.);
- обща оценка на необходимите ресурси за реализация на плана;

⁷ чл. 9, ал.2 от ЗРР (2012)

- индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
- необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана;
- описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- предварителната оценка на плана.

РПР следва да отчитат предвижданията и инвестиционните намерения на секторните стратегии за развитие за територията на района и се използват като основа при разработването на схеми за регионална държавна помощ. В началото на 2016 г. с промени в ЗРР⁸, съдържанието на РПР е допълнено с три нови елемента, разгледани по-долу. Тяхното естество предполага актуализация на РПР, съгласно чл. 19, ал. 1, т. 3 от *Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие* (ППЗРР). Въпреки, че такава не е извършвана, в РПР на СИР 2014-2020 е отчетено предвиденото за периода изпълнение на разработените в рамките на ОПРР 2007-2013 г. Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие, като основа за създаване на условия за устойчиво и интегрирано градско развитие. Отразени са и климатичните предизвикателства пред района, като са използвани предвижданията на индекса за регионална климатична сигурност.

РПР се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството⁹, който организира изработването, съгласуването и актуализирането на РПР за всеки от районите от ниво 2¹⁰.

Изпълнението на РПР се отчита чрез **годишните доклади**¹¹ за наблюдението на изпълнението на РПР на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на регионалния план за развитие. Наблюдението на изпълнението на РПР се осъществява от съответните **Регионални съвети за развитие** [РСР].

В периода на изпълнение на РПР на СИР 2014-2020 г. са изготвени седем годишни доклада за наблюдението на изпълнението на РПР, съответно за 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 г.

⁸ Закон за изменение и допълнение на Закона за регионалното развитие, обн., ДВ, бр. 15 от 23.02.2016 г.

⁹ чл.11, ал.6 от ЗРР, редакция 2012 г.

¹⁰ чл.15, ал.2 от ППЗРР, приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 12.09.2008 г., отм., бр. 70 от 7.08.2020 г.

¹¹ чл.15, ал.2 от ППЗРР, приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 12.09.2008 г., отм., бр. 70 от 7.08.2020 г.

¹¹ чл. 86 и чл. 87 от ППЗРР, приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 12.09.2008 г., отм., бр. 70 от 7.08.2020 г.

2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки

В съответствие с нормативната уредба и добрата практика преди официалното приемане на РПР на СИР, е изготвена *предварителна (ex-ante) оценка*. Предварителната оценка включва оценка за социално-икономическото въздействие на РПР и Екологична оценка (ЕО) на РПР по реда на *Закона за опазване на околната среда (ЗООС)*. Тъй като РПР 2014-2020 г. по своята същност са планови документи, които надграждат постигнатото през предходния планов период 2007-2013 г. предварителната оценка, освен за кохерентността и качеството на документите проследява и за връзката и съгласуваността на плановете с изводите, поуките и постигнатите резултати и въздействие от изпълнението на предходните РПР. В този смисъл, тя отразява и изпълнението и актуалността от предишни извършвани оценки.

Направената оценка потвърждава, че РПР на СИР 2014-2020 г. е изготвен в съответствие с *Методическите указания на МРР за разработване на Национална стратегия за регионално развитие 2012-2020 г., Регионални планове за развитие, Областни стратегии и Общински планове за развитие за периода 2014-2020 г.*¹², с приоритетите, целите и мерките, заложиени в *Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. и Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2020*. РПР на СИР 2014-2020 г. отчита основните постановки на *Стратегията Европа 2020* и на политиката за сближаване на ЕС за периода 2014-2020 г.

Направените в *предварителната оценка* на РПР на СИР 2014-2020 г. препоръки за подобряване на различни части на плана са отразени в значителна степен, текстът е прецизиран и са нанесени технически корекции.

таблица 1. Отразяване на препоръките от предварителната оценка на проекта на РПР на СИР 2014-2020 г.

Област	Отразяване на препоръките
Препоръки към социално-икономическия анализ	Отразени са <i>всички</i> направени препоръки
Препоръки към SWOT-анализа	Отразени са <i>всички</i> направени препоръки
Препоръки към стратегическата част – визията, целите и приоритетите за развитие на района за периода 2014-2020 г.	Отразени са <i>всички</i> направени препоръки, с изключение на една, отнасяща се до преформулиране на приоритети на Стратегическа цел 2
Препоръки към оценката на финансовите ресурси за постигането на целите на плана	Отразени са <i>всички</i> направени препоръки
Препоръки към индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на плана	Отразени са <i>всички</i> направени препоръки. Частично е отразена препоръката да се прецизират и допълнят с липсващи изходни и целеви стойности

¹² Заповед №РД-02-1402 от 22.11.2011 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството

Област	Отразяване на препоръките
	<i>част от индикаторите, съобразно наличните данни.</i>
Препоръки към описаните действия и механизми за наблюдение, оценка и актуализация на РПР, за прилагане на принципа за партньорство и осигуряване на информация и публичност на плана	<i>Отразена е препоръката да се включат предложенията на партньорите в изготвянето на РПР. Частично е отразена препоръката да се опишат възможностите за финансов инженеринг и да се добавят конкретни възможни мерки за насърчаване на публично-частното партньорство, които са систематизирани в РПР СИР.</i>

Резултатите и препоръките от предварителната оценка са интегрирани в окончателната версия на РПР на СИР.

Неразделна част от *Предварителната оценка на проекта на РПР на СИР 2014-2020 г.* е *Доклада за Екологичната оценка на РПР на СИР*. Процедурите по екологичната оценка на плана са приключили със *Становище по ЕО №2-1/2013 г. на РПР на СИР за периода 2014-2020 г. на министъра на околната среда и водите*. Препоръките от Екологичната оценка и от Становището на МОСВ са включени в аналитичната и стратегическа част на РПР на СИР 2014-2020 г.

В съответствие с нормативната уредба е изготвена *междинна оценка на РПР на СИР за периода 2014-2020 г.*¹³. Междинната оценка включва оценка на степента на постигане на целите на РПР на СИР; оценка на приноса на плана към постигане целите на Стратегия "Европа 2020"; оценка на ефективността и ефикасността на финансовите инструменти и използваните ресурси за изпълнение на РПР; изводи и препоръки.

Междинната оценка констатира продължаващата актуалност на Визията и главната цел, определени в РПР на СИР. Рамката на стратегическите цели и определените приоритети са оценени като съответстващи на проблемите и нуждите на СИР. Посочена е необходимост от установяване съответствието на стратегическата рамка за развитие на СИР с тематичните области на интервенции по ОП за 2014-2020 г., както и определяне на механизъм за **обвързване с целите и приоритетите на плана с мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и от бюджетите на общините.**

Обобщението на анализа на показателите за изпълнението на стратегическите цели на РПР на СИР показва, че:

¹³ Доклад за резултатите от Междинната оценка за изпълнението на Регионалния план за развитие 2014-2020 г. на Североизточния район от ниво 2, приет с Решение №781 на Министерския съвет от 1 ноември 2018 г.

- Анализът на измененията в демографския профил на района показва наличие на устойчива тенденция на намаляване на населението, но СИР ще продължи да отговаря на изискванията за район от **ниво 2** по *Регламент (ЕО) № 1059/2003* г. и за целия програмен период след 2020 г. Според прогнозата на НСИ през 2030 г. населението на СИР ще бъде **886 169 души**¹⁴.
- Населението на област **Търговище** към края на 2016 г. е **113 694 души** и е под минималния брой от 150 000 души, определен в *Регламент (ЕО) № 1059/2003* за административните единици от **ниво 3**, а към 2030 г. се очаква да намалее до **99 748 души**.
- Общата перспектива за развитието на СИР за периода до 2020 г. е за **запазване на нивата на растеж** след 2010 г. Районът губи втората позиция сред районите от **ниво 2** по отношение на БВП на човек от населението и след 2011 г. е на трета позиция след ЮЗР и ЮИР.
- Няма напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СИР. **Ограничена положителна тенденция** се наблюдава само по отношение на *безработицата*. Различията по отношение на *БВП на човек от населението, заетостта и размера на средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение, се увеличават*.

Налице е потенциал за изпълнение на ***Стратегическа цел 1: Повишаване конкурентоспособността на района чрез активизиране на специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда***. Необходими са усилия в постигане целите на *Приоритет 5*, свързан с подобряване на екологичните условия чрез предотвратяване на рискове от наводнения, свлачища и абразия, особено характерни за крайбрежието.

Изпълнението на мерките по отделните приоритети на ***Стратегическа цел 2: Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда*** се характеризира със значим напредък, особено на тези, свързани с подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги. Започналата реализация на проекти по всички при-

¹⁴ НСИ, прогноза 1 вариант (при хипотеза за конвергентност)

оритети предоставя потенциала за планирано изпълнение на *Стратегическа цел 2* до 2020 г.

Изпълнението на мерките по *Стратегическа цел 3: Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове* се характеризира със значителен напредък и напредък, над планирания. Това обуславя наличието на значителен потенциал за изпълнение на *Стратегическа цел 3* в рамките на програмния период до 2020 г.

Общият напредък по изпълнението на приоритетите и стратегическите цели на РПР на СИР е в съответствие с планирания, като е налице **потенциал** за реализиране на мерките за развитие на района.

Направеният анализ на изпълнението на РПР на СИР разкрива, че определената в него рамка на политиката за регионално развитие на СИР като цяло се изпълнява чрез инструментите на политиката за сближаване и съответното национално съфинансиране. Същевременно е ясна необходимостта от по-конкретно адресиране на бъдещите мерки към специфичните икономически и социални проблеми на района, в контекста на общите структурни предизвикателства пред развитието, свързани с конкурентоспособността на района и способността му да предложи привлекателна и устойчива среда за предприятията и местните жители – инфраструктура, работещи институции, опростяване на бизнес средата.

Предвид тенденцията в развитието на демографските процеси и изискванията за осигуряване на съответствие с изискванията на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.* е изведена е препоръка усилията да бъдат съсредоточени върху *устойчиво определяне* на обхвата на районите от *ниво 1, 2 и 3* – най-малко за целия следващ програмен период, с цел осигуряване на съпоставимост на съответната статистическа информация за динамиката на индикаторите за социално-икономическото развитие, като база за наблюдение и оценка на планираните мерки до 2020 г., така и за целите на планирането за новия програмен период. В началото на 2018 г. МРРБ разработи три варианта за нов териториален обхват на районите от ниво 2, предвид нуждата от изграждане на ефективна териториална основа, на която да се базира разработването и изпълнението на стратегическите документи за регионално развитие, както и на програмите, които ще бъдат съфинансирани от Европейските фондове след 2020 г. В направените в началото на 2021

г. промени в ЗРР не беше включена промяна на териториалния обхват на регионите от ниво 2, като по този начин е осигурена устойчива база за планиране на развитието за периода 2021-2027 г.

Междинната оценка извежда необходимостта от планиране и извършване на тематична/и оценка/и на РПР на СИР, включваща събиране и анализ/и на конкретни емпирични данни за локализация на установените проблеми, вкл. анализ на мерките, реализирани на областно ниво в СИР, със специален фокус върху областите Добрич, Търговище и Шумен с цел идентифициране на потенциални мерки за намаляване на вътрешнорегионалните различия.

Въпреки значимостта на темите и свързаните с тях проблеми за периода на изпълнението на РПР на СИР, не са извършвани посочените или други тематични оценки или оценки за специфични случаи на РПР.

3. Методика за изготвяне на последваща оценка на изпълнението на РПР на СИР

Европейските методически инструменти за оценка на социално-икономическото развитие определят последващата оценка като инструмент, осигуряващ принос към прегледа на политиката чрез оценка на ефективността на използването на публичните ресурси. Последващата оценка е фокусирана върху резултатите и приноса на плановете върху постигнатите промени, като оценява използването на ресурсите и ефикасността им, постигането на очакваните резултати (ефективност), както и идентифицира наличието на непланирани ефекти. Последващата оценка има за цел да установи факторите за успеха или провала от изпълнение на плана, както и факторите за устойчивост на въздействието.

Съгласно ал. 2 на чл. 34 от ЗРР последващата оценка на РПР на районите от ниво 2 включва:

- оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
- оценка на общото въздействие;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Оценката на РПР на СИР е изготвена според изискванията на ЗРР, *Насоките на ЕК за програмния период 2014-2020 г.*, *Ръководството за оценка на социално-икономическото развитие EVALSED¹⁵*, *Техническата спецификация за изпълнение на поръчката*, както и натрупания до момента опит при изготвяне на подобни оценки на стратегически и планови документи на областно, регионално и национално ниво.

Разработена е *петстепенна оценъчна скала* за оценка на степента на:

- постигане на ключовите показатели на макро ниво и на степента на постигане на показателите по цели на *Стратегията Европа 2020* на регионално ниво и приноса на СИР за постигане на националните цели;
- постигане на заложените целеви стойности на индикаторите за изпълнение (специфични индикатори);
- постигане на глобалните екологични цели и постигане на целевите стойности в края на периода.

Конструирани са индекси на постигане на приоритетите и целите на РПР:

- **Индекс на постигане по приоритети** – отразява степента на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори за изминалото време;
- **Индекс на постигане на целите** – отразява степента на постигане на заложеното изменение на стойностите на ключови индикатори и цели на регионално ниво по *Стратегията Европа 2020* за оценявания период.

Индексите също се групират в *петстепенни оценъчни скали*. За целите на оценката са използвани следните оценъчни скали и категории:

таблица 2. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори и степен на изпълнение на приоритети (СИП), въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

Скала	Дефиниция	Степен на изпълнение на приоритети
5 ↑	Постигната крайна цел на индикатор над 125%	Напредък, значително над планирания по изпълнение на приоритета/целта
4 ↗	Постигната крайна цел на индикатор между 110 и 125%	Напредък над планирания по изпълнение на приоритета/целта
3 →	100% (между 90 и 110%) постигната крайна цел на индикатор	Постигнат планиран напредък по изпълнение на приоритета/целта
2 ↑	Постигната крайна цел на индикатор между 50 и 90%	Задоволителен напредък по изпълнение на приоритета/целта

¹⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf

Скала	Дефиниция	Степен на изпълнение на приоритети
1 ↗	Постигната крайна цел на индикатор между 10 и 50%	Ограничен напредък по изпълнение на приоритета/целта
0 →	Постигната крайна цел на индикатор между 0 и 10%	Без напредък по изпълнение на приоритета/целта

таблица 3. Степен на постигане на целите (СПЦ), въз основа на степента на изпълнение на приоритетите

5 ↑	Напредък, значително над планираното по целта
4 ↗	Напредък над планираното по целта
3 →	Постигнат планиран напредък по целта
2 ↑	Задоволителен напредък по постигането на целта
1 ↗	Ограничен напредък по постигането на целта
0 →	Без напредък по постигането на целта

таблица 4. Степен на постигане на целите на ключовите индикатори, съответно принос към националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"

5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
4 ↗	Постигнат принос над планирания
3 →	Постигнат планиран принос
2 ↑	Задоволителен принос
1 ↗	Ограничен принос
0 →	Без принос

При изготвянето на *последващата оценка* са използвани последните актуални данни за основните индикатори на национално, регионално и областно ниво към края на 2019 и 2020 г. в зависимост от конкретния индикатор.

При анализа на данните за 2020 г., където е необходимо, е отчитана специфичното отражение върху социално-икономическото развитие на мерките за справяне с пандемията от Covid-19.

II. ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РПР НА СИР

1. Рамка за изпълнение на РПР на СИР

1.1. Цели и приоритети за регионално развитие на СИР

Визията, определена в РПР на СИР е "Североизточният район на България – отворена към Черно море и света българска територия, съхранила богата история и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, развита инфраструктура, туристически имидж и насочила своя специфичен потенциал за постигане на общ икономически напредък и подобро качество на живота."

РПР на СИР определя три стратегически цели и единадесет приоритета за развитието на района, разпределени по съответните цели.

графика 1. Взаимовръзки между целите и приоритетите на РПР на СИР

<p>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 Повишаване конкурентноспособността на района чрез активиране на специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда</p>	<p>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда</p>	<p>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове</p>
<p>ПРИОРИТЕТ 1 Повишаване на иновационния потенциал и научното и технологичното развитие в района</p> <p>ПРИОРИТЕТ 2 Подкрепа за икономика, свързана с морето</p> <p>ПРИОРИТЕТ 3 Подобряване конкурентноспособността на селскостопанското производство и активизиране на селските райони</p> <p>ПРИОРИТЕТ 4 Разнообразяване на регионалния туристически продукт и активно включване на природното и културно богатство на хилтерланда</p> <p>ПРИОРИТЕТ 5 Опазване на околната среда в района и щадящо използване на териториалните ресурси</p>	<p>ПРИОРИТЕТ 1 Подобряване достъпа до пазара на труда, заетостта и доходите</p> <p>ПРИОРИТЕТ 2 Подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги</p> <p>ПРИОРИТЕТ 3 Интегрирано селищно развитие и екологизация на жизнената среда</p>	<p>ПРИОРИТЕТ 1 Подобряване на вътрешно регионалната свързаност и достъпност до обекти за услуги, туризъм, рекреация, култура</p> <p>ПРИОРИТЕТ 2 Подкрепа за развитие на йерархизирана система от градове-центрове и малки градове в селските периферии на района</p> <p>ПРИОРИТЕТ 3 Стимулиране на вътрешнорегионалното и междурегионалното и трансгранично сътрудничество и партньорство</p>

Оценката на постигнатите резултати от изпълнението на РПР на СИР, степента на постигане на целите, както и ефективността на използваните ресурси е изготвена въз основа на анализ на информация от официални статистически източници (НСИ, ЕВРОСТАТ), Годишните доклади за изпълнение на наблюдение на изпълнението на РПР на СИР (2014-2020) за 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 г., данни от Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 (ИСУН 2020) и Интегрираната система за администриране и контрол

(ИСАК)¹⁶, както и данни, публикувани на интернет страниците на Програмите за териториално сътрудничество 2014-2020 г., данни от финансовото изпълнение на национални програми, финансиращи проекти, попадащи в обхвата на мерките, предвидени в РПР, данни за изпълнението на държавния бюджет за съответните години от периода 2014-2020 по отношение на предоставени целева субсидия за капиталови разходи на общините в обхвата на СИР.

В РПР на СИР са определени индикативните финансови ресурси за изпълнение на плана за периода 2014-2020 г. в размер на **1 996,4 млн. лв.**, като от структурните инструменти на ЕС, е предвиден принос от ЕФРР в размер на **905,6 млн. лв.**, от други фондове на ЕС – **658,4 млн. лв.**, от национално публично финансиране – **226,4 млн. лв.**, от които **15,85 млн. лв.** от местни бюджети, частно финансиране – **107 млн. лв.** и от други финансови инструменти – **99 млн. лв.**

За мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и бюджетите на общините, свързани с политиката за регионално развитие, в периода 2014-2020 г. липсва систематизирана информация, която да позволява тяхното обвързване с целите и приоритетите на РПР на СИР. Частично, такава информация е събрана чрез *Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СИР*, като тя е отразена при оценката на напредъка по изпълнение на отделните приоритети чрез съответните специфични индикатори.

При оценка на степента, в която са постигнати крайните цели (2020 г.) на специфичните индикатори на РПР на СИР е използвана информация от *Годишните доклади за наблюдение на изпълнението за 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 г.*

Орган за провеждане на държавната политика за регионално развитие в СИР е РСР на СИР.

¹⁶ <http://iacs-online.diz.bg/apex/f?p=100:43:4349657656453329>

1.2. Прилагане принципа на партньорство

Прилагането на принципа на партньорство включва информиране за РПР на всички заинтересовани страни, възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на публични дискусии, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството – власти на различните равнища, социални и икономически партньори, гражданско общество.

В процеса на наблюдение на изпълнението на РПР, РСР осигурява участието на органите на централната и местната власт, социално-икономическите партньори, академични институции, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на регионалното развитие, спазвайки принципа за партньорство, което от своя страна гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на целия процес.

Осъществява се координация и взаимодействие между членовете на РСР, членовете на РКК и Секретариата на РСР. Подобро е взаимодействието с централните и териториалните структури на изпълнителната власт при изпълнението на решенията на РСР.

С проведените съвместни заседания на РСР и РКК е подобрена координацията между областите, общините, министерствата и социално-икономическите партньори за ефективно и ефикасно провеждане на държавната политика на територията на района, посредством адекватно планиране, изпълнение, наблюдение и оценка на стратегическите и планови документи на национално, регионално и местно ниво, касаещи регионалното развитие и опазването на околната среда в СИР.

1.3. Наблюдение и оценка на изпълнението на РПР на СИР

За целите на наблюдението на изпълнението на РПР на СИР и на напредъка по отношение на приоритетите и стратегическите цели е подготвен набор от индикатори, част от плана. Системата за наблюдение следва да гарантира за събирането на необходимата информация, чрез което се извършва наблюдението и оценка на плана. Напредъкът в изпълнението на приоритетите и стратегическите цели се следи чрез информация, събирана и анализирана от регионални отдели на *Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие"*, въз основа на която те изготвят *Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР*.

В съответствие с предвижданията на НСРР системата от индикатори за наблюдение и оценка на РПР на СИР се състои от две основни групи индикатори – предварително установени в национални и европейски стратегически документи (Стратегия "Европа 2020", макроикономическите критерии към НСРР, глобалните цели за опазване и възстановяване на околната среда) и специфични индикатори за наблюдение на отделните приоритети на плана.

Съгласно изводите на *предварителната оценка на РПР на СИР*, системата от индикатори за наблюдение и оценка на РПР на СИР е добре разработена, като обхваща всички приоритети и стратегически цели. Посочените индикатори са оценени като свързани с националните и европейските стратегически цели, и като отразяващи регионалното ниво на планиране. Предварителната оценката не коментира предложените целеви стойности по конкретни индикатори – както на ключовите, така и по специфичните индикатори.

Предварителната оценка констатира, че **глобалните екологични цели и адаптирането към климатичните промени** се адресират добре в целите и приоритетите на РПР на СИР.

Съгласно констатациите на *Междинната оценка на РПР на СИР*, анализът на определените междинни и крайни цели на ключовите индикатори за изпълнение на РПР на СИР показва, че е прилаган **силно консервативен подход** при определяне на целевите стойности на **ключовите индикатори, което се отразява и на степента на изпълнение на заложените цели.**

Разработена е система¹⁷ от **7 количествени индикатора**, заедно с технически паспорти към тях за измерване на напредъка на интеграция на глобалните проблеми на околната среда при прилагане на регионалната политика в България, включително при изпълнението на РПР на ниво 2. През септември 2013 г. МРРБ публикува *Актуализирани индикатори за напредъка по прилагането на Конвенциите от РИО. Липсват данни за последващи години, по които да може да бъде оценен напредъка по изпълнението на пет от седемте количествени индикатора.* За проследяването на два от тях – "Разходи за ДМА с екологично предназначение" и "Разходи за ДМА с екологично

¹⁷По проект "Конвенциите на Рио", финансиран от Българското правителство и Глобалния екологичен фонд
<http://www.rioconventions.org/bg/Project-Information.html>

предназначение на човек от населението", могат да бъдат използвани данни, поддържани от НСИ¹⁸.

За нуждите на Главна дирекция "Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство", МРРБ е разработен **"Индекс за регионална климатична сигурност"**¹⁹, чието предназначение е измерване и представяне на регионалното състояние, силните и слабите страни на регионите при интегрирането на въпросите, свързани с климатичните промени в процеса на планиране. **Не е налична информация за адаптиране и интегриране на Индексът на регионална климатична сигурност в системата за наблюдение на РПП в България.**

Към момента, НСИ не проследява на ниво NUTS2 целите 20/20/20 по отношение на климата и енергийното потребление, част от показателите за принос към Стратегията "Европа 2020". От тази гледна точка, РПП не определя източници на информация за проследяването им, като съответно напредъка по тяхното изпълнение не е регистриран в *Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПП*.

В *Становището по ЕО №2-1/2013 г. на РПП на СИР за периода 2014-2020 г. на министъра на околната среда и водите* са посочени допълнителни мерки и индикатори за наблюдението и контрол на въздействията върху околната среда при прилагането на РПП на СИР 2014-2020 г. **Всички препоръчани индикатори са включени в системата за наблюдение като специфични индикатори.**

Част от специфичните индикатори са **дефинирани нееднозначно и/или за тяхното изпълнение е трудно да бъде събрана достоверна информация** без да бъдат извършвани прекомерни разходи.

2. Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС и съответствието на РПП с тях

След приемането на РПП на СИР 2014-2020, в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво са направени следните ключови промени:

→ в *Закона за регионалното развитие* са направени 7 изменения и допълнения²⁰, две от които са **съществени** и имат отражение върху процеса на пла-

¹⁸ НСИ поддържа информация за индикатор "Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по статистически зони, райони и области" с данни за периода 2010-2015 г.

¹⁹ Като част от проект Региони за устойчива промяна, по програма INTERREG IVC на ЕС

²⁰ ДВ бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 22 от 2014 г., в сила от 11.03.2014 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 2014 г., бр. 9 от 2015 г., в сила от 3.02.2015 г., бр. 14 от 2015 г., **бр. 15 от 2016 г.**, **бр. 13 от 2017 г.** и бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.

- ниране и изпълнение на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;
- актуализирана е подзаконовата нормативна уредба – *Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие*²¹ (ППЗРР), приета е *Наредба за условията, реда и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2 и регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 3 (области)*²²;
 - приет е нов *Устройствен правилник на Министерството на регионалното развитие и благоустройството*²³, с който е променена институционалната структура за управление на регионалното развитие, създадена е *Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие"*;
 - на ниво ЕС *няма значими промени* в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване;

Основните промени в ЗРР, направени през 2016 г.²⁴ са свързани със системата за планиране на пространственото развитие, като променят и част от изискванията, свързани със съдържанието на РПП, както и със системата за наблюдение на изпълнението на политиката за регионално развитие.

С промените от 2016 г. в ЗРР, обхватът на системата за планиране на пространственото развитие е ограничен до национално и регионално равнище²⁵. Държавната политика за регионално развитие и структуроопределящите политики се провеждат съгласувано и във взаимодействие с *Националната концепция за пространствено развитие и регионалните схеми за пространствено развитие* (чл. 3, ал. 2 от ЗРР).

Промени са извършени в условията за определяне на *райони за целенасочена подкрепа от държавата* (РЦП), които се дефинират в *областните стратегии за развитие*²⁶. Обособените РЦП са **териториална основа за концентрация на ресурси за**

²¹ Приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., изм., бр. 93 от 2009 г., в сила от 24.11.2009 г., бр. 5 от 2010 г., бр. 97 от 2013 г., бр. 102 от 2014 г., в сила от 12.12.2014 г., **изм. и доп., бр. 50 от 2016 г.**

²² приета с ПМС № 278 от 1.11.2016 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2016 г., в сила от 8.11.2016 г.

²³ обн., ДВ, бр. 68 от 2017 г., в сила от 22.08.2017 г.

²⁴ ДВ, бр. 15 от 2016 г.

²⁵ чл. 1, ал. 2

²⁶ чл. 5, 6 и 7 от ЗРР

намаляване на вътрешнорегионалните различия в степента на развитие на отделните общини и **за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие.**

Измененията предвиждат териториалният обхват на РЦП да се определя, като се отчитат категориите на общините по реда на *Закона за административно-териториалното устройство на Република България* и техните географски характеристики по данни на *Българската академия на науките*. Тези промени предполагат **актуализация на областните стратегии за развитие.**

Промените в *системата за планиране на пространственото развитие* са свързани с разработването и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално и регионално ниво, определящи стратегия за интегрирано пространствено развитие при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие²⁷.

С допълнения в ЗРР през 2018 г. в системата от документи за планиране на пространственото развитие е включен и *Морския пространствен план на Република България*, който планира пространственото развитие и интегрираното управление на дейностите по използване на морските пространства на страната за постигане на устойчиво развитие на Черноморския район, устойчив растеж на морската икономика и устойчиво използване на природните ресурси²⁸. Предвидено е секторните стратегически документи на национално и регионално равнище да бъдат разработвани и в съответствие с *Морския пространствен план*²⁹.

Посочените документи се намират в йерархична съподчиненост и се разработват за срок до 15 години с изключение на елементите на техническата инфраструктура в тях, които се планират за период до 30 години. Секторните стратегически документи на национално и регионално равнище се разработват в съответствие с действащите документи от системата за планиране на пространственото развитие. Условиата, редът и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на концепцията и схемите за пространствено развитие по се определят с **наредба**, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустр-

²⁷ Глава Втора "а" от ЗРР

²⁸ Чл. 7а, ал.4 от ЗРР

²⁹ Чл. 7а, ал.5 от ЗРР

ройството. С приетата *Наредба*³⁰ не са указани срокове, в които следва да бъдат изготвени *Регионалните схеми за пространствено развитие на район от ниво 2*, в съответствие с които следва да бъдат разработени (приведени в съответствие) РПР..

От системата документи за пространствено развитие, дефинирани в ЗРР е разработена и приета само *Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025*³¹. Към момента на приемането на НСРР и РПР, както и до края на 2019 г., не са разработени и приети с *Регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2*, като с измененията от началото на 2020 г. последните са отпаднали от документите на системата за планиране.

Съдържанието на НСРР е **допълнено с един нов компонент**: насоки за подпомагане на градовете от йерархизираната система от градове-центрове на национално и регионално равнище в съответствие със *Стратегията за пространствено развитие на страната*.

Съдържанието на РПР е **допълнено с три нови компонента**, чието естество предполага актуализация на РПР, но такава не е извършвана, а допълненията са отчетени по подходящ начин.

В периода 2018-2019 г. са разработени варианти и са проведени консултации за промяна в обхвата на районите от ниво 2 (NUTS 2)³², вкл. и е подготвен и публикуван за консултации проект на ЗИД на ЗРР³³. Предвидените промени са аргументирани с необходимостта от по-устойчив във времето териториален обхват на районите от ниво 2 по отношение на броя на населението в тях и осигуряването на съответствие с нормативната рамка на ЕС - Регламент (ЕО) 1059/2003 за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS).

През април 2019 г. акцент е поставен върху разработването на нова система от стратегически и планови документи, която да предостави възможност процесите да се изпълняват в максимална близост до регионите и общините, като отчитат нуждите и възможностите им.

³⁰ Наредба за условията, реда и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2 и регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 3 (области), приета с ПМС № 278 от 1.11.2016 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2016 г., сила от 8.11.2016 г.

³¹ приета с Протокол № 47.61 на Министерския съвет от 19.12.2012 г.

³² <http://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=3264>

³³ <http://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=3793>

В резултат, през март 2020 г. в ЗРР са приети изменения и допълнения, които предвиждат промени в системата на планиране и прилагане на политиката за регионално развитие в следващия програмен период. Обхватът на регионите за развитие остават в досегашния си вид. Целенасочените райони за подкрепа или начина за тяхното определяне вече не са дефинирани в закона, като не се предвижда и изричното им определяне. Изцяло е отменена частта, свързана с планирането на пространственото развитие, като неговите елементи са станали интегрална част от системата документи за стратегическо планиране на регионалното развитие. Не се предвижда изготвяне на областни стратегии за развитие.

Съществени са и промените в системата за управление на регионалното развитие, които следва да бъдат отчетени при подготовката на стратегическите документи на регионално ниво за периода 2021-2027.

При подготовката на новия планов период следва да бъдат отчетени и Актуализираната *Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025*, както и първите проекти на изготвените стратегически документи и оперативни програми.

Към настоящия момент е изготвен проект на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточния регион. Изготвена е Националната програма за развитие: България 2030³⁴, така и оперативните програми за програмния период 2021-2027 г., чиито варианти са представени на ЕК и са стартирали консултации по обхвата на целите на политиката, приоритетите, избраните специфични цели и примерни действия.

Направените промени не оказват въздействие върху процесите на изпълнение, наблюдение и контрол на оценявания РПР на СИР 2014-2020 г.

На ниво ЕС *не са извършвани значими промени* в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване за периода 2014-2020 г.

3. Постигнати резултати от изпълнението на РПР по физически и финансови индикатори

Резултатите от изпълнението на РПР на СИР по физически и финансови индикатори са оценени въз основа на последни налични данни (основно за периода 2014-2020 г. за физическите и към 15 юли 2021 г. за финансовите индикатори).

³⁴ приет с Протокол № 67.25 на Министерския съвет от 02.12.2020 г.

3.1. Специфични/физически индикатори

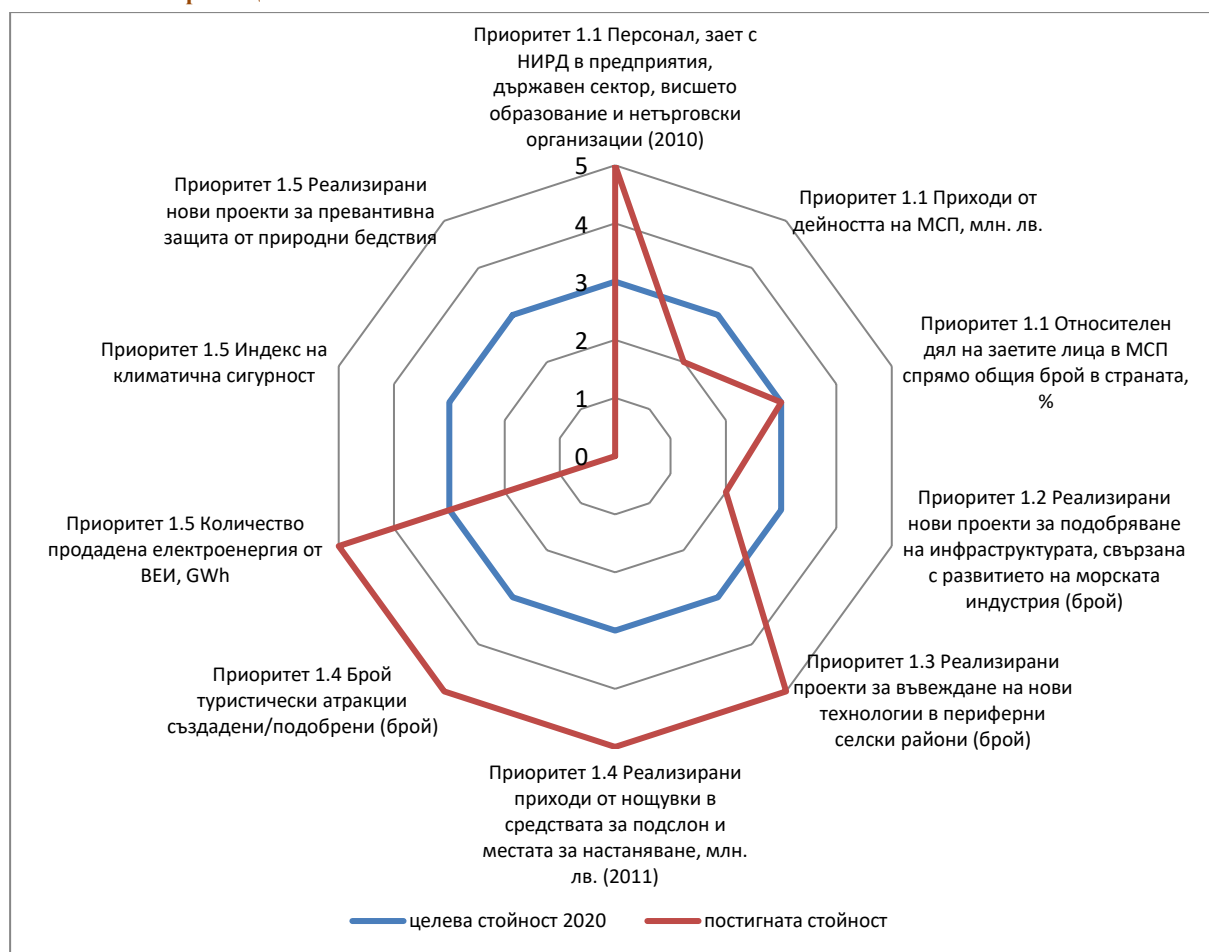
Оценката на постигнатите резултати е изготвена с помощта на индекс, отразяващ степента на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори за изминалото време за всеки от приоритетите на РПР на СИР. Индексът на изпълнение се групира около петстепенна оценъчна скала. Процентното изпълнение за съставяне на оценките по скала се изчислява спрямо постигнатите резултати за специфичните индикатори, отчитащи физически величини за 2020 г. За специфичните индикатори, за които е налична статистическа информация, изпълнението се оценява спрямо постигнатите резултати за 2019 г.

Като показател за изпълнение на приоритет по скала е използвана средноаритметичната, закръглена стойност на постигнатото изменение на специфичните индикатори за изпълнение по избрания приоритет и посочената скала (при равни тегла на специфичните индикатори).

таблица 5. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1

Стратегическа цел 1: Повишаване конкурентоспособността на района чрез активизиране на специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 1.1. Повишаване на иновационния потенциал и научното и технологичното развитие в района		
Персонал, зает с НИРД в предприятия, държавен сектор, висшето образование и нетърговски организации (2010)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Приходи от дейността на МСП, млн. лв.	2 ↑	задоволителен напредък
Относителен дял на заетите лица в МСП спрямо общия брой в страната, %	3 →	постигната цел 2020
Приоритет 1.2. Подкрепа за икономика, свързана с морето		
Реализирани нови проекти за подобряване на инфраструктурата, свързана с развитието на морската индустрия (брой)	2 ↑	задоволителен напредък
Приоритет 1.3 Подобряване конкурентоспособността на селскостопанското производство и активизиране на селските райони		
Реализирани проекти за въвеждане на нови технологии в периферни селски райони (брой)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Приоритет 1.4. Разнообразяване на регионалния туристически продукт и активно включване на природното и културно богатство на хинтерланда		
Реализирани приходи от ношувки в средствата за подслон и местата за настаняване, млн. лв. (2011)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Брой туристически атракции създадени/подобри (брой)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Приоритет 1.5. Опазване на околната среда в района и щадящо използване на териториалните ресурси		
Количество продадена електроенергия от ВЕИ, GWh	5 ↑	напредък, значително над планирания
Индекс на климатична сигурност	n/a	
Реализирани нови проекти за превантивна защита от природни бедствия	0 →	без напредък

графика 2. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1 спрямо целта за 2020 г.

Източник: НСИ, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПП на СИР, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 г.

таблица 6. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2

Стратегическа цел 2: Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 2.1. Подобряване достъпа до пазара на труда, заетостта и доходите		
Заетост на населението на възраст 20-64 г. в %	2 ↑	задоволителен напредък
Приоритет 2.2. Подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги		
Брой нови/рехабилитирани здравни, образователни и социални заведения (бр.)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Брой модернизирани и реконструирани сгради и обекти на културата (бр.)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Приоритет 2.3. Интегрирано селищно развитие и екологизация на жизнената среда		
Население, живеещо на територия с изготвени планове за интегрирано градско развитие /Брой/	3 →	планиран напредък
Брой домакинства със санирани жилища (2011)	1 ↗	ограничен напредък
Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ, % (2010)	5 ↑	напредък, значително над планирания
Реконструирана водопроводна мрежа, км (2011)	0 →	без напредък

ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 Г. НА СЕВЕРОИЗТОЧЕН РАЙОН ОТ НИВО 2

Новоизградена водопроводна мрежа, км	1 ↗	ограничен напредък
Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели, бр.	1 ↗	ограничен напредък
Новоизградени пречиствателни станции за питейни води, бр.	0 →	без напредък
Урбанизирани територии (%) и население (%), включени към канализационната система (2011)	0 →	без напредък

графика 3. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2 спрямо целта за 2020 г.

Източник: НСИ, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПП на СИР, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 г.

таблица 7. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3

Стратегическа цел 3: Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 3.1. Подобряване на вътрешно регионалната свързаност и достъпност до обекти за услуги, туризъм, рекреация култура		
Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение, км	5 ↑	напредък, значително над планирания
Население с подобрен транспортен достъп, %	0 →	без напредък
Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната, % (2011)	3 →	планиран напредък
Приоритет 3.2. Подкрепа за развитие на йерархизирана система от градове-центрове и малки градове в селските периферии на района		
Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура в малките градове в периферните селски райони, % от общото население	5 ↑	напредък, значително над планирания

Приоритет 3.3. Стимулиране на вътрешнорегионалното и междурегионалното и трансгранично сътрудничество и партньорство		
Брой проекти, насърчаващи правно-нормативното и административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите	5 ↑	напредък, значително над планирания
Брой проекти / инициативи за трансгранично сътрудничество	4 ↗	напредък над планирания

графика 4. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3 спрямо целта за 2020 г.

Източник: НСИ, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СИР, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 и 2020 г.

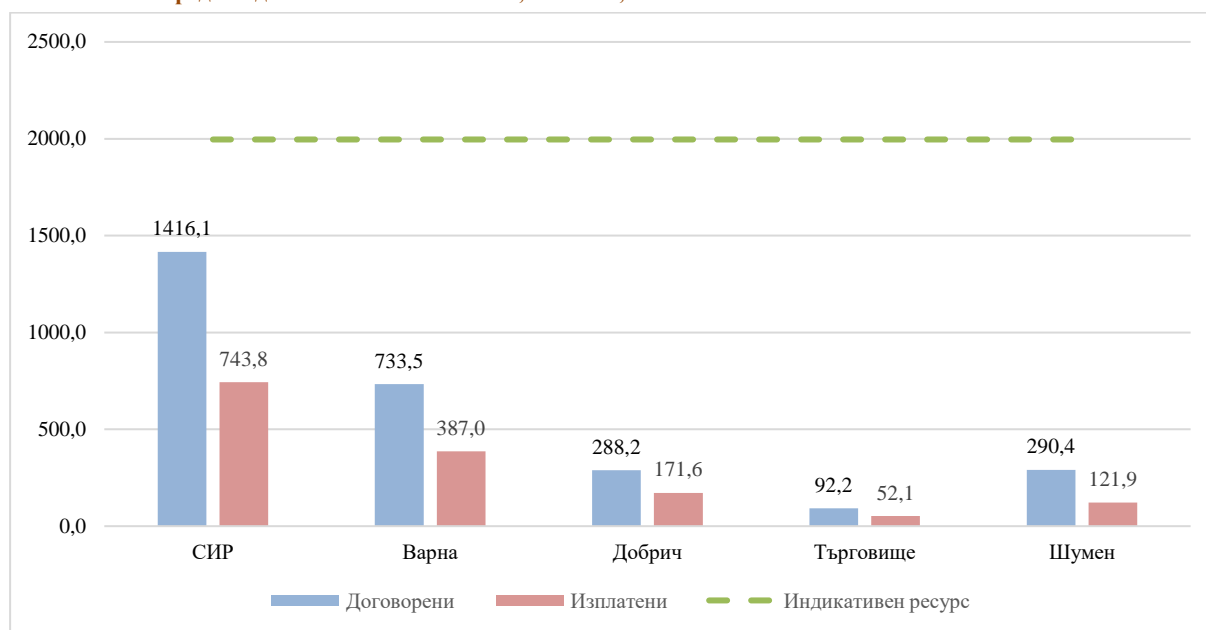
Целевите стойности за 2020 г. за част от специфичните индикатори са постигнати в съответствие с планираното, над планираното или значително над него. С най-ниска степен на постигане на целите са специфичните индикатори по *Приоритет 2.3. Интегрирано селищно развитие и екологизация на жизнената среда*.

Част от специфичните индикатори са дефинирани нееднозначно и/или за тяхното изпълнение е трудно да бъде събрана достоверна информация без да бъдат извършвани прекомерни разходи.

3.2. Финансови индикатори

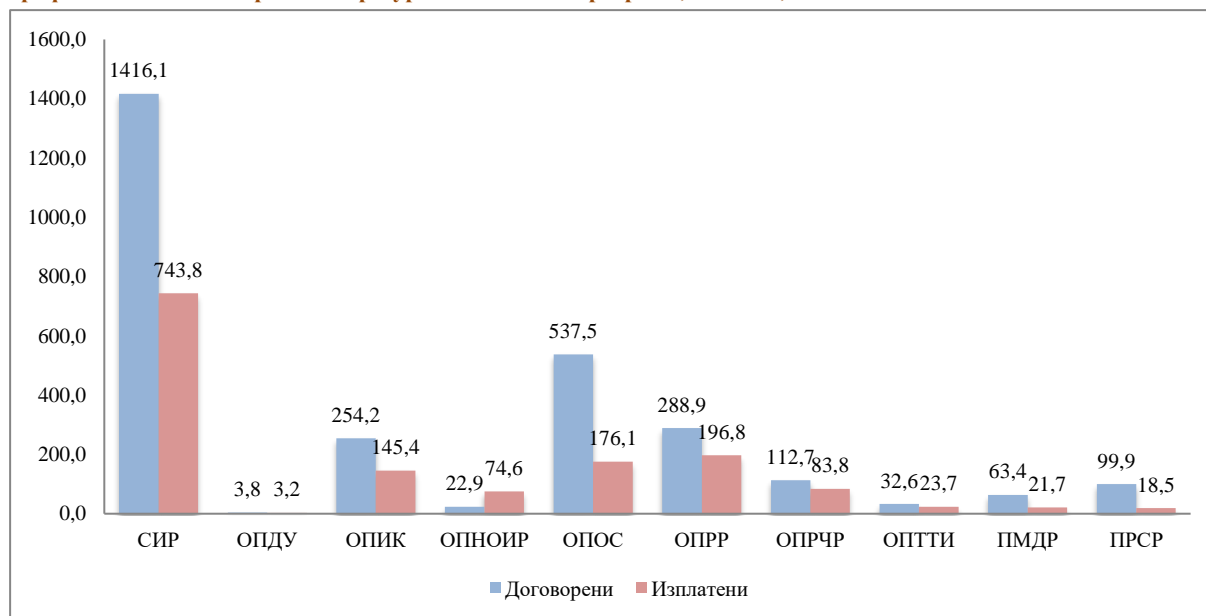
Оценено е съответствието на договорените средства по програмите, финансирани от фондовете на ЕС с планираните необходими финансови ресурси за изпълнението на РПР на СИР.

графика 5. Договорени и изплатените средства (ОП и ПРСР) общо и по области и сравнение с предвижданията на РПР на СИР, млн. лв., юли 2021³⁵

Източник: ИСУН2020

графика 6. Концентрация на ресурси в СИР – по програми, млн. лв., юли 2021

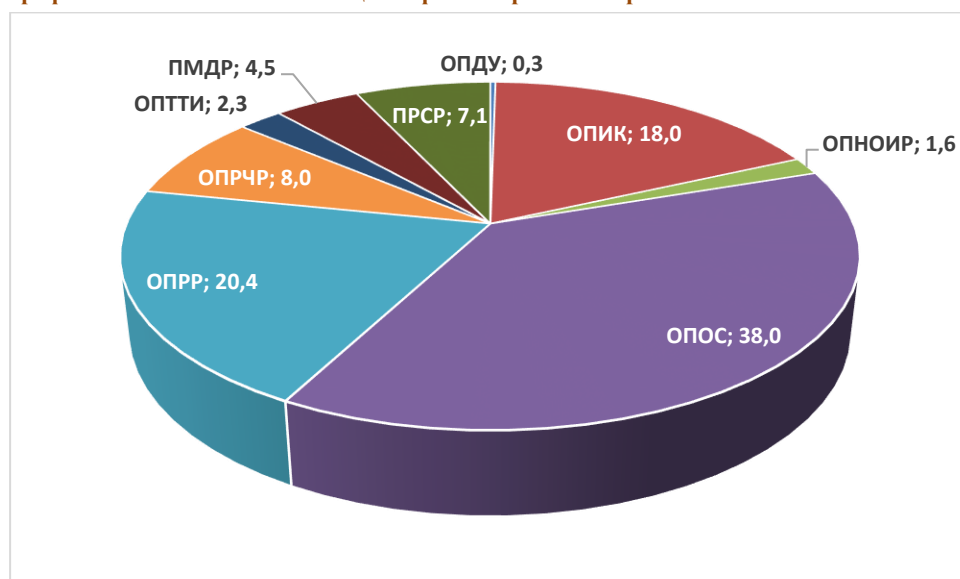
Източник: ИСУН2020

³⁵ Общата размер на договорените/изплатените суми за цели район е по-висок от сбора по области, поради наличието на проекти, изпълнявани на територията на повече от една област в района

Към м. юли 2021 г. договорените средства по програми, финансирани от фондовете на ЕС представляват 70,9% от планираните индикативни финансови ресурси за осъществяване на целите на РПР на СИР за периода 2014-2020 г. Частните средства в това договорено финансиране са близо 98,6 млн. лв. (75,2 млн. лв. – ОПИК и ОПРЧР, 23,7 млн. лв. по ПРСР и 18,8 млн. лв. по ПМДР), което представлява 10% над планираните частни ресурси в размер на 107 млн. лв. В допълнение са договорени 19,4 млн. лв. по ОП Храни, финансирана от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се. Фондът предоставя първоначална базова подкрепа на най-уязвимите граждани, засегнати от форми на крайна бедност, които са твърде откъснати от пазара на труда, за да могат да се възползват от мерките за социално приобщаване на ЕСФ. Прогнозата за постигане на планираните нива на финансов ресурс е "положителна", предвид възможното договаряне на средства по оперативните програми до края на 2022 г. и възможно изплащане на средства за допустими разходи до края на 2023 г., както и приносът на националното публично участие – национален и местни бюджети.

Делът на договорените в СИР средства по области е разпределен по следния начин: Варна – 51,8%, Добрич – 20,4%, Шумен – 20,5% и Търговище – 6,5%. Разпределението на средствата, които са изплатени (от общата сума на договорените в СИР) е съответно Варна – 27,3%, Добрич – 12,1%, Шумен – 8,6% и Търговище – 3,7%.

графика 7. Основни източници на финансиране на мерките за изпълнение на РПР на СИР

Източник: ИСУН2020

Основен дял във финансирането на мерките за изпълнение на РПР на СИР към момента на оценката имат ОПОС (38%), ОПРР (20,4%), ОПИК (18%) и ОПРЧР (8%). Значим е дялът на договореното финансиране и по ПРСР (7,1%).

Дялът на мерките за предотвратяване последствията от кризата с Covid-19 от общата договорена сума по ОПИК е 20,9%, от които 3,3% са насочени в сектора на туризма, а други 0,7% в транспортния сектор. Ресурсите на програмата за справяне с кризата, насочени към СИР са с най-голям дял от ресурсите по ОПИК в сравнение с другите райони – над 1/5 от ресурса на програмата е насочен към мерки за преодоляване на кризата. Това се дължи и на сравнително ниския дял на финансиране по ОПИК, насочено към СИР в сравнение с останалите райони. Въпреки специфично насоченото към Covid-19 мерки финансиране, с ресурс от над 200 млн. лв. ОПИК остава с основен принос за технологичното обновление и развитие на иновациите в предприятията в СИР за периода.

4. Степен на постигане на целите на РПР на СИР

Напредъкът по изпълнение на отделните приоритети на РПР на СИР е оценен въз основа на постигане целите на съответните специфични индикатори. Степента на постигане на стратегическите цели е оценена въз основа на напредъка по техните приоритети. В допълнение е оценен и приноса на изпълнението на плана към постигане на показателите по Европа 2020.

4.1. Стратегическа цел 1: Повишаване конкурентоспособността на района чрез активизиране на специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда

Изпълнението на *Стратегическа цел 1* е свързано с прилагане на мерки за подкрепа на икономическото развитие, основано на повишена конкурентоспособност и развитие на иновации, както и мерки за опазване на околната среда. *Стратегическа цел 1* се реализира чрез мерки по:

- **Приоритет 1:** Повишаване на иновационния потенциал и научното и технологичното развитие в района;
- **Приоритет 2:** Подкрепа за икономика, свързана с морето;

- **Приоритет 3:** Подобряване конкурентоспособността на селскостопанското производство и активизиране на селските райони;
- **Приоритет 4:** Разнообразяване на регионалния туристически продукт и активно включване на природното и културно богатство на хинтерланда;
- **Приоритет 5:** Опазване на околната среда в района и щадящо използване на териториалните ресурси.

Прегледът на мерките, реализирани по приоритетите на *Стратегическа цел 1* показва, че е налице напредък по изпълнението на мерките и по приоритета.

таблица 8. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 1 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство			4 ↗
<i>Приоритет 1:</i> Развитие на устойчива конкурентоспособна икономика основана на знанието, иновациите и новите технологии	3,3	3 →	
<i>Приоритет 2:</i> Подкрепа за икономика, свързана с морето	2	2 ↑	
<i>Приоритет 3:</i> Подобряване конкурентоспособността на селскостопанското производство и активизиране на селските райони	5	5 ↑	
<i>Приоритет 4:</i> Разнообразяване на регионалния туристически продукт и активно включване на природното и културно богатство на хинтерланда	5	5 ↑	
<i>Приоритет 5:</i> Опазване на околната среда в района и щадящо използване на териториалните ресурси	2,5	3 →	

Постигнат е планирания напредък по реализацията на приоритетите, свързани с развитие на конкурентоспособна икономика въз основа на иновациите, активизиране на селските райони и разнообразяване на регионалния туристически продукт (съответно *приоритети 1, 3, 4 и 5*). Тези приоритети допринасят и за постигнатия планиран напредък по *Стратегическа цел 1*. Задоволителен е постигнатия напредък по целите на *Приоритет 2*, свързан с подкрепата на икономика, свързана с морето.

Стратегическа цел 1 е постигната към 2020 г.

4.2. Стратегическа цел 2: Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда

Стратегическа цел 2 предвижда повишаване качеството на човешкия потенциал, подобряване достъпа до пазара на труда, заетостта и доходите, както и достъпа и качеството на основните услуги и жизнената среда. *Стратегическа цел 2* се реализира чрез мерки по:

- **Приоритет 1:** Подобряване достъпа до пазара на труда, заетостта и доходите;
- **Приоритет 2:** Подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги;
- **Приоритет 3:** Интегрирано селищно развитие и екологизация на жизнената среда.

таблица 9. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 2 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 2: Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда			3 →
<i>Приоритет 1:</i> Подобряване достъпа до пазара на труда, заетостта и доходите	2	2 ↑	
<i>Приоритет 2:</i> Подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги	5	5 ↑	
<i>Приоритет 3:</i> Интегрирано селищно развитие и екологизация на жизнената среда	1,7	2 ↑	

Изпълнението на мерките по отделните приоритети на *Стратегическа цел 2* се характеризира със значим напредък, особено на тези, свързани с подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги.

***Стратегическа цел 2* е постигната съобразно поставените цели към 2020 г.**

4.3. Стратегическа цел 3: Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове

Реализирането на *Стратегическа цел 3* е свързано с балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове. *Стратегическа цел 3* се реализира чрез мерки по:

- **Приоритет 1:** Подобряване на вътрешно регионалната свързаност и достъпност до обекти за услуги, туризъм, рекреация култура;
- **Приоритет 2:** Подкрепа за развитие на йерархизирана система от градове-центрове и малки градове в селските периферии на района;
- **Приоритет 3:** Стимулиране на вътрешнорегионалното и междурегионалното и трансгранично сътрудничество и партньорство.

таблица 10. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 3 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 3: Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове			4 ↗
<i>Приоритет 1:</i> Подобряване на вътрешно регионалната свързаност и достъпност до обекти за услуги, туризъм, рекреация култура;	2,7	3 →	
<i>Приоритет 2:</i> Подкрепа за развитие на йерархизирана система от градове-центрове и малки градове в селските периферии на района;	5	5 ↑	
<i>Приоритет 3:</i> Стимулиране на вътрешнорегионалното и междурегионалното и трансгранично сътрудничество и партньорство	4,5	5 ↑	

Изпълнението на мерките по отделните приоритети на *Стратегическа цел 3* се характеризира с планиран напредък и напредък, над планирания.

Напредъкът е постигнат чрез реализация на мерки за рехабилитация на транспортната мрежа, нарастване достъпа до информационна инфраструктура, инвестиции в развитието на градските центрове и предоставяне на обществени услуги, както и реализацията на проекти за трансгранично и транснационално сътрудничество.

Стратегическа цел 3 е постигната в степен над планираното към 2020 г.

5. Оценка на степента на постигане на глобалните екологични цели по проблемите, свързани с адаптирането на районите към изменението на климата в процеса на изпълнение на РПР на СИР (2014-2020 г.)

РПР на СИР (2014-2020 г.) определя седем индикатора за наблюдение и оценка на степента на постигане на глобалните екологични цели по проблемите, свързани с адаптирането на районите към изменението на климата. За част от индикаторите не е налична информация на ниво NUTS2.

РПР на СИР 2014-2020 г. посочва като изходна стойност за показателя **относителен дял на антропогенно натоварените територии** (инфраструктура, селища, промишлени обекти, добив) дела на урбанизираните територии в СИР – 6,58 %, като за 2020 г. е определена целева стойност от 7,1%. Информацията за най-близкия до извършваната оценка период³⁶ разкрива, че урбанизираните територии в СИР са 5,93 % при среден дял за страната (4,61%)³⁷. Стойността на индикатора е по-ниска от изходната стойност към 2008 г. и значително под планираната цел 2020.

Според географски слой „Корине-земно покритие 2018“³⁸, за СИР **съотношението между земеделските, горските и урбанизираните територии е:**

- Земеделски – 67,39 %
- Горски – 26,03 %
- Урбанизирани – 5,93 %

На територията на СИР има също още два главни класа Корине: блата (влажни зони) и голи скали – 0,08 % и водни площи – 0,57 %. В периода 2008-2019 г. се наблюдава незначително увеличение на горските територии и незначително намаление на урбанизираните територии. Тенденцията е в унисон с поставената цел 2020.

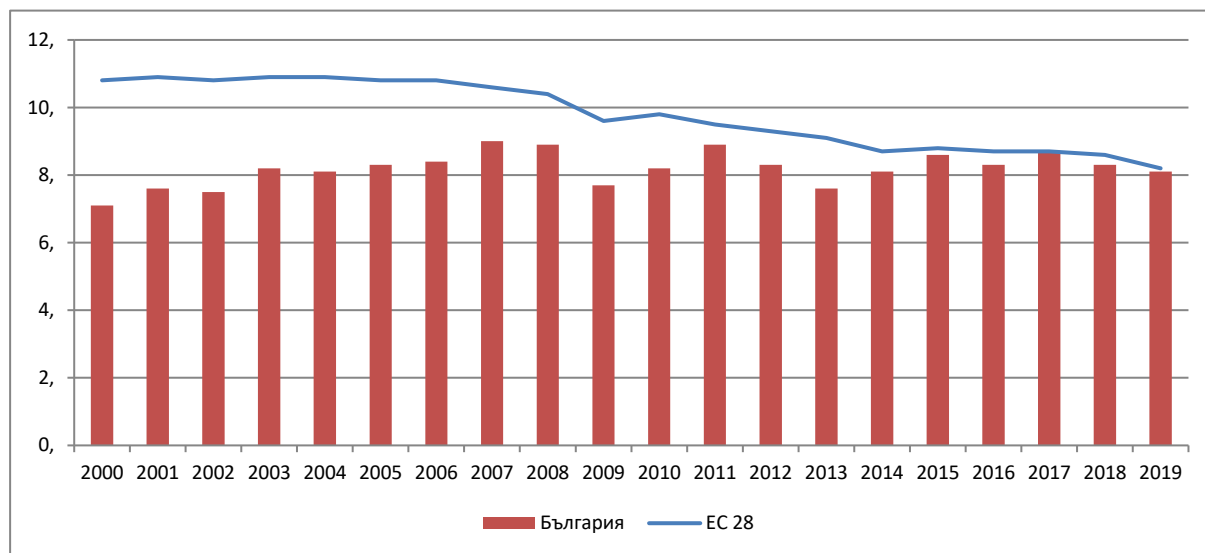
³⁶ Годишен доклад за изпълнение на РПР на СИР за 2020 г.

³⁷ ИАОС, <http://eea.government.bg/bg/soer/2018/land-use/zemepolzvane>

³⁸ проект CORINE Landcover, 2018 г., географски слой „Корине-земно покритие 2018“, Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС)

Данни за емисиите на парникови газове на човек от населението са налични на национално ниво, като за 2019 г. са 8,1 тона CO₂ – еквивалент.³⁹ В периода 2006-2019 г. индикаторът на национално ниво намалява с 3,6%. Следвайки сходна тенденция, индикаторът на регионално ниво в СИР намалява до стойности над поставената цел 2020 (7,7).

графика 8 Емисии на парникови газове на жител от населението, тона CO₂ - еквивалент

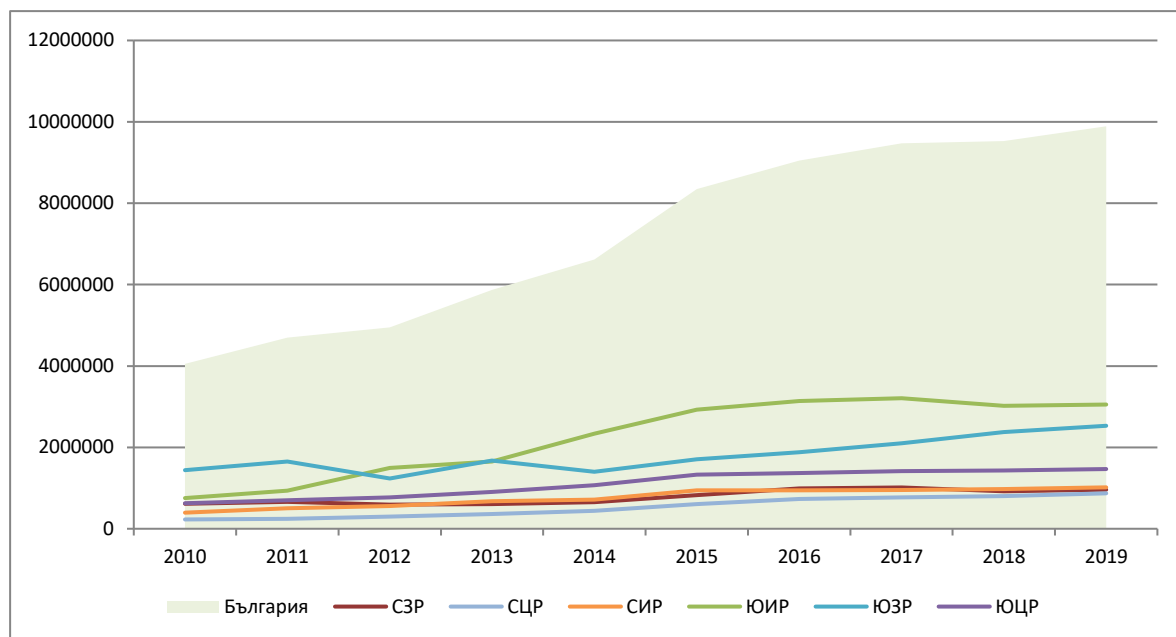

Източник: Евростат

В периода 2010-2019 г. **наличността на дълготрайни материални активи с екологично предназначение** в СИР се увеличават със 158%, като районът е на четвъртото място от районите от ниво 2 с дял (10,28%) от стойността за страната към 2019 г. Във вътрешнорегионален аспект през 2019 г. най-голям дял дълготрайни материални активи с екологично предназначение от общите за района са концентрирани в област Варна (74%).

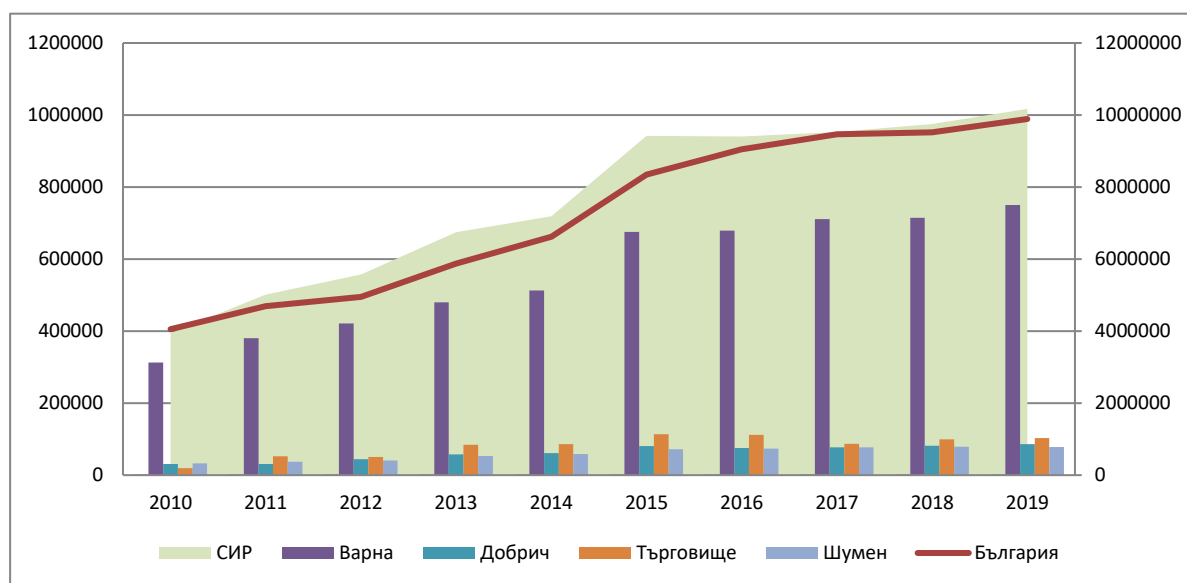
³⁹ Евростат

графика 9 Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по райони, 2010-2019 г., хил. лв.

Източник: НСИ

графика 10 Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по области в СИР, 2010-2019 г., хил. лв.

Източник: НСИ

Данни за индикаторите разходи за ДМА с екологично предназначение и разходи за ДМА с екологично предназначение на човек от населението за 2019 г. са налични на национално ниво (няма представителност на ниво район). Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение в страната през 2019 г. са -

2308,05 млн., като разходите за опазване на околната среда на човек от населението са 330,8 лв.

Данните за дял от територията със силна и много силна податливост на ерозия (потенциален риск от ерозия) са получени въз основа на Американския ГИС-модел USLE за изчисление на риска от ерозия, който е пригоден за българските условия от института по почвознание „Никола Пушкаров“ и се генерира на базата на ежедневни плювиографни записи от станциите за интензивни валежи, които ИАОС получава от НИМХ - БАН. През 2019 г.⁴⁰ 25,81 % от територията на СИР е със силна и много силна податливост на ерозия. Поставената цел 2020 е изпълнена.

Наличните данни за индикатора **Регионален индекс за климатична сигурност**⁴¹ са актуални към 2008 г., като актуални данни към 2019 г. не са публикувани.

6. Оценка на устойчивостта на постигнатите резултати от изпълнението на РПР на СИР 2014-2020 г. от гледна точка на избрани икономически, социални и екологични показатели

Динамиката в развитието на стойностите на ключовите национални показатели е в основата на оценката на устойчивостта на постигнатите резултати от изпълнението на РПР на СИР 2014-2020 г. Разглеждането на постигнатото в периода в сравнителен план – с останалите райони от ниво 2 и средните стойности за страната представя тенденциите в общото развитие на СИР и в каква степен постигнатите резултати могат да бъдат устойчиви в периода след 2020 г.

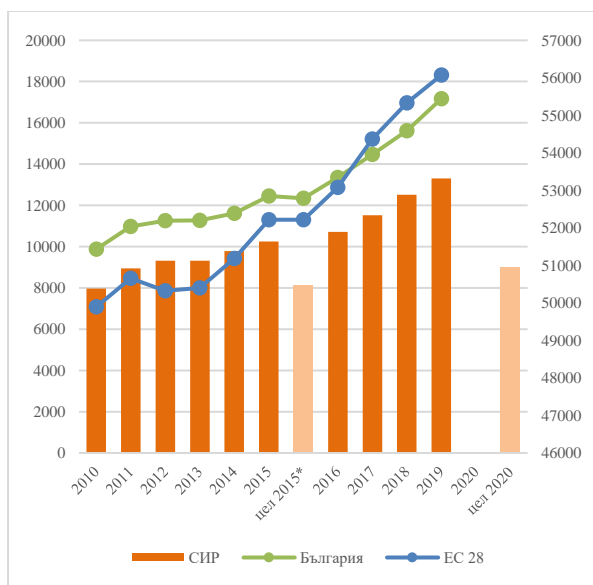
За периода 2014-2020 г. *БВП на човек на населението (лв.)* в района **намалява с 6,72% спрямо средното за страната**, което показва негативна тенденция спрямо периода 2009-2015, в който БВП на човек на населението в района намалява с 0,03% спрямо средното за страната. Сравнението със стойностите на останалите райони от ниво 2, показва, че в периода 2014-2018 г. не са налице промени – **СИР остава на трето място през целия период. През 2019 г. обаче СИР измества ЮИР от второто място и се нарежда след ЮЗР.** Динамиката на развитието на показателя може да бъде определена като устойчива и ускоряваща се след 2017 г. Предизвиканият от кризата Covid-19 икономически стрес вероятно ще доведе до намаляване на стойността на показателя за

⁴⁰ Годишен доклад за изпълнение на РПР на СИР за 2020 г.

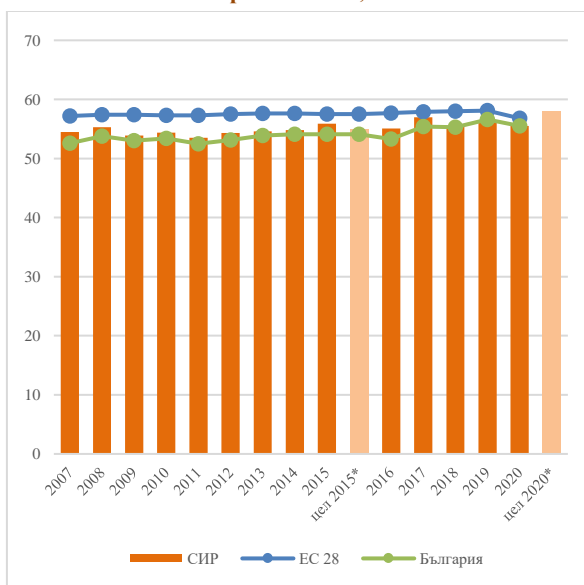
⁴¹ Разработен по проект „Региони за устойчива промяна“ (“Regions for sustainable change”, RSC 0301R1) по програма INTERREG IVC на ЕС

2020 г. В краткосрочен план може да бъде очаквана положителна промяна в резултат на технически корекции, дължащи се на резултатите от Националното преброяване на населението през 2021 г. и очакваното намаление на населението на СИР.

графика 11. БВП на глава от населението за СИР, България и ЕС 28, 2010-2019 г., [в лева]

графика 12. Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години за СИР, България и ЕС 28, 2007-2020 г.

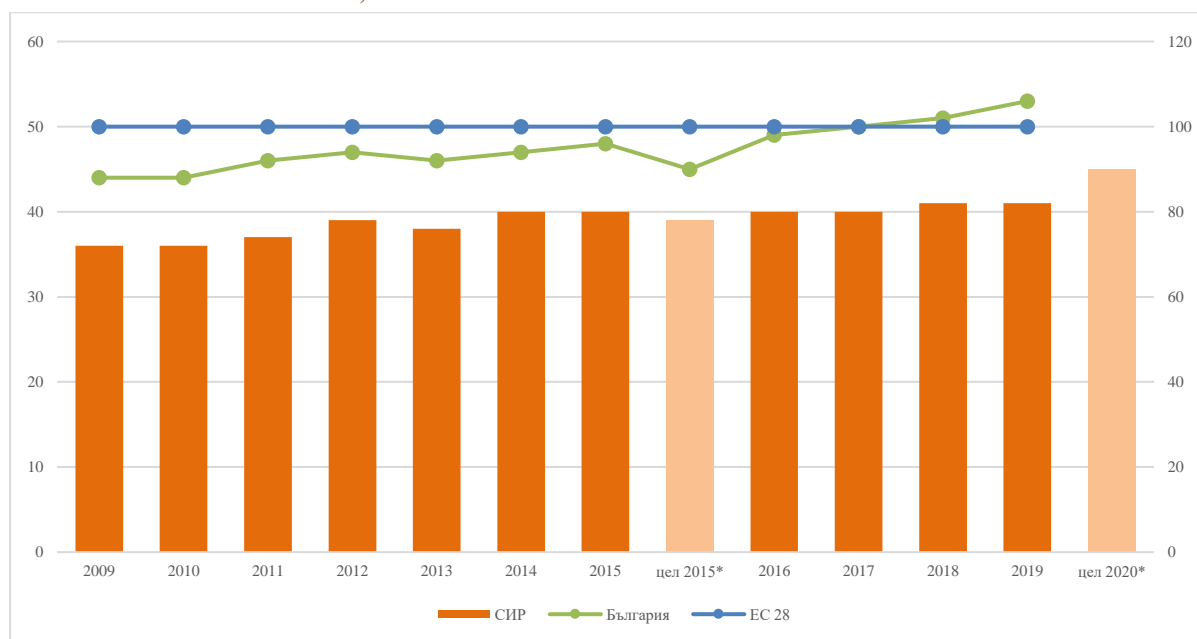

Коефициентът на икономическа активност (15+навършени години) нараства в периода 2011-2015 г., като междинната целева стойност на индикатора (55%) е постигната. Тази тенденция на динамичен растеж не се запазва в последващите години – стойностите на индикатора са неустойчиви, като през 2020 г. е 55,5% - под определената цел 2020 (58%). Сравнението със стойностите на останалите райони от ниво 2, показва, че **не са налице промени – СИР остава на второ място, след ЮЗР, с най-високи стойности на икономическа активност на населението през целия период.** Динамиката на развитието на показателя може да бъде определена като сравнително устойчива – стойностите са по-високи от средното за страната през периода, като за 2020 г. съвпадат.

В периода 2014-2020 г. темпът на растеж на дялът на показателя „*дял на БВП на човек от населението в СПС от средната стойност на ЕС*“ се забавя от 40 до 41%, Макар, че междинната цел е постигната, това забавяне влияе на постигането на цел 2020, което е **значително под поставената цел** към 2020 г. (45%). Постигнатото нарастване на показателя за периода е минимално – 1 пункт, което разкрива **ограничен по-**

тенциал стойността за 2020 г. да достигне заложената крайна цел. По този показател СИР остава на второ място в България, но далеч след ЮЗР. На практика СИР, заедно с останалите български райони от ниво 2 формират края на класацията на европейските региони по този показател, съпътствани единствено регион Майот – френска отвъдморска територия от всички региони в ЕС⁴².

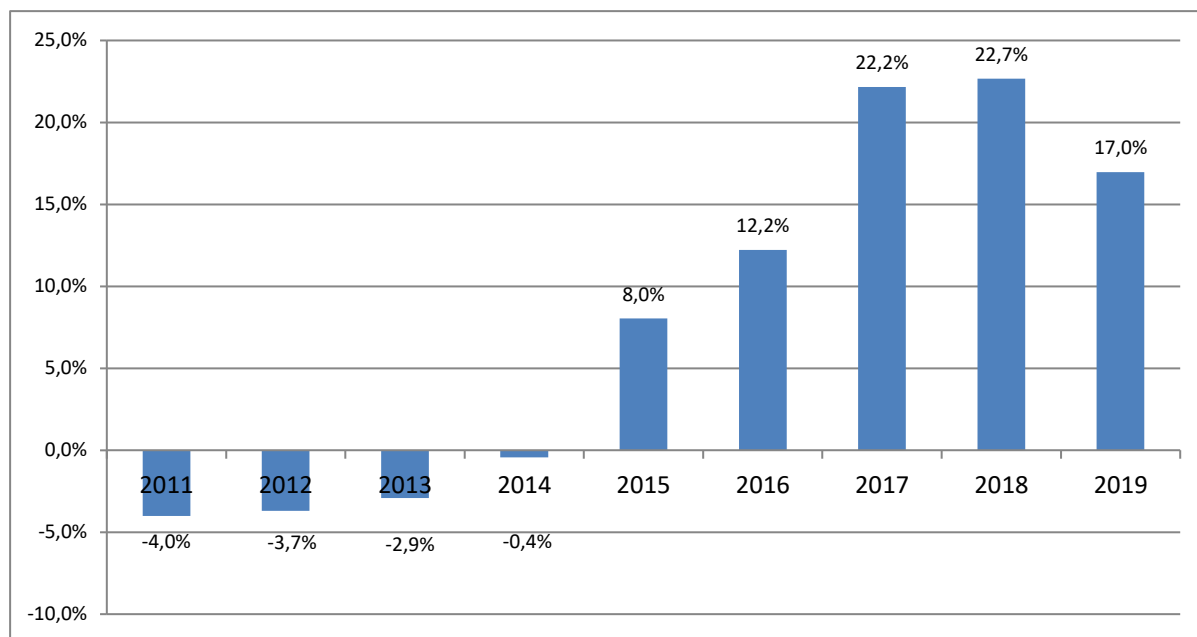
графика 13. Дял на БВП на човек от населението в стандарт на покупателната способност (СПС) от средната стойност на ЕС 27, %

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

⁴² Според посочената от Евростат прогнозната оценка се очаква за 2019 г. регион Майот за постигне същата стойност на показателя като СЗР.

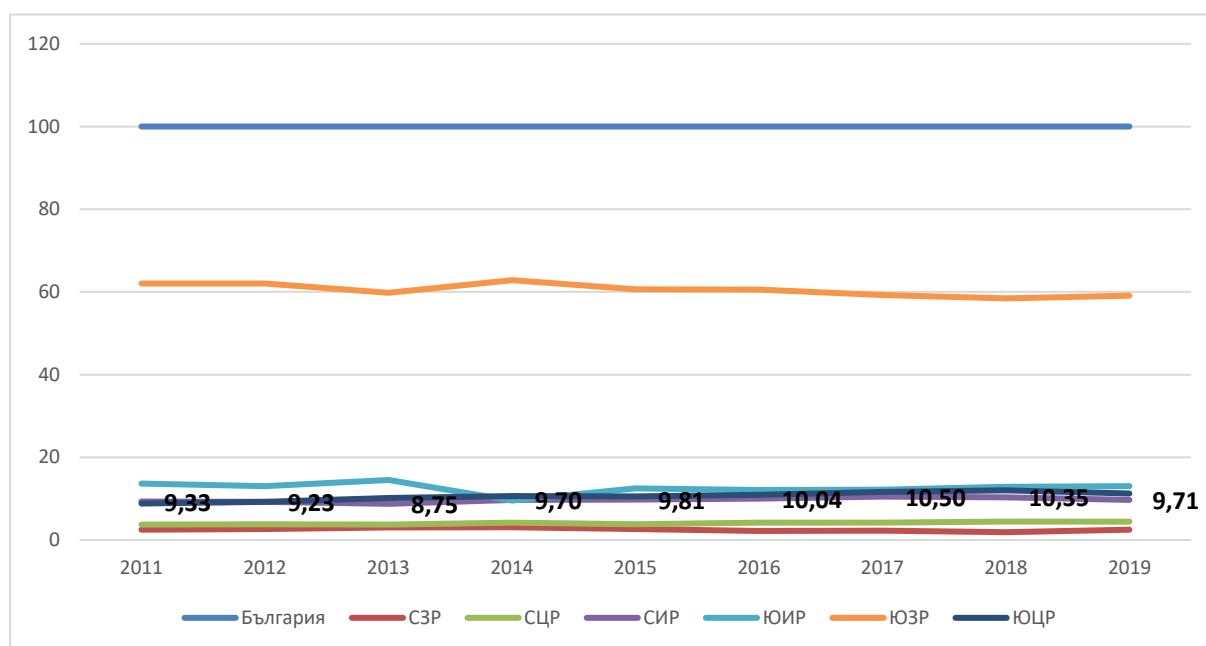
графика 14. Нарастване на годишна база на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия в СИР, %

Източник: НСИ

Делът на чуждестранни преки инвестиции в СИР спрямо ПЧИ в страната остават в групата на ЮИР и ЮЦР, които формират значително по-ниски дялове спрямо ЮЗР и средното за страната. Показателят не демонстрира ясно изразени положителна тенденция през периода.

графика 15. Дял на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия на ниво NUTS 2 от ЧПИ за страната, %

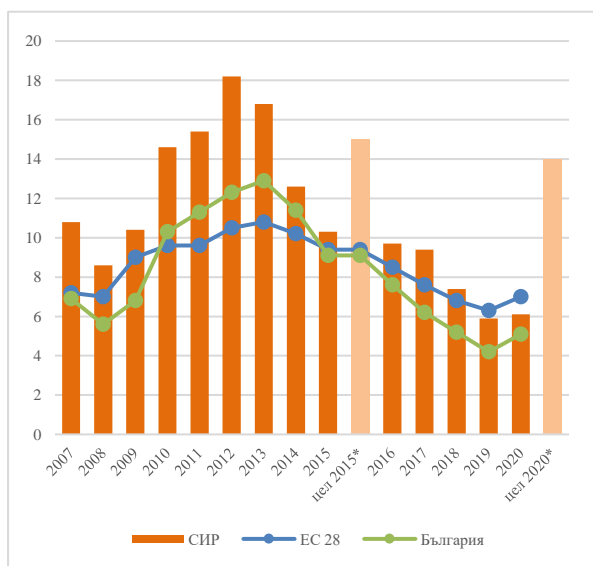

Източник: НСИ

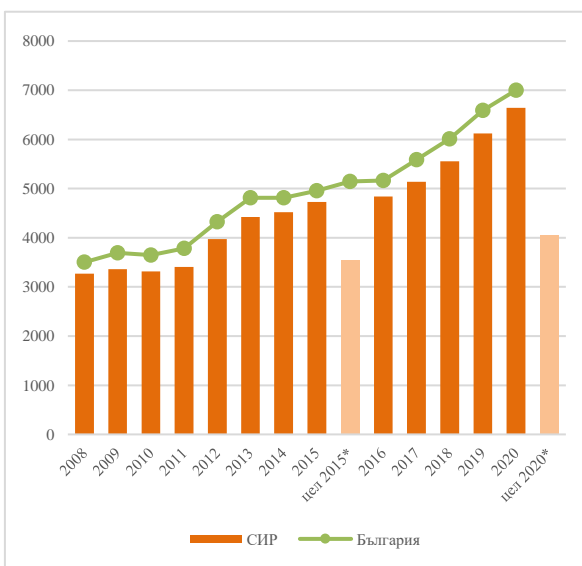
Коефициентът на безработица (15+навършени години) намалява съществено след 2014 г. и през 2020 г. достига 6,1% (5,9% през 2019 г.) при 5,1% средно за страната. Стойността е значително по-ниска от поставената цел за 2020 г., като тя е била постигната още към 2014 г. Въпреки благоприятната тенденция, безработицата в СИР остава над средната за страната през целия период, а СИР се нарежда на пето място сред останалите райони, като след него остава единствено СЗР.

Общият доход на лице от домакинство нараства съществено в периода 2014-2020 г., като стойността за 2020 г. от 6 643 лв., значително надвишава и цел 2020 (4 050 лв.). Тенденцията в периода е **сравнително неустойчива**, като от второ място след ЮЗР през 2014 г., СИР се нарежда на трето през 2016 г. и на четвърто през 2018 г. През 2020 г. доходите в района отново достигат нива, които го извеждат на второ място след ЮЗР.

графика 16. Коефициент на безработица за СИР, България и ЕС 28, 2007-2020 г.

графика 17. Общ доход на лице от домакинство в СИР, 2008-2020 г., лв.

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

В периода 2014-2020 г. *дълът на населението, свързано с ПСОВ* нараства незначително с 2,3%, като увеличение е регистрирано в област Добрич, но също така данните показват намаление на този дял в областите Шумен и Търговище. Направените инвестиции не преодоляват изцяло проблемите с водоснабдяването – в периода *дела на населението с режим на водоподаване* нараства в малки граници между 2 и 3 %, като това се дължи на област Търговище, където разрешаването на проблема с осигуряване на

редовно водоподаване е основен приоритет. *Делът на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране* нараства от 98,7 до 99,9%.

Устойчива е тенденцията за нарастване на *дела на предадените за предварително третиране битови отпадъци* – за периода 2013-2018 г. количеството предварително третирани битови отпадъци нараства с 60%. Съответно с над 65% намаляват и *директно депонираните битови отпадъци*. Тенденцията е устойчива и със значителен потенциал за положително въздействие върху състоянието на околната среда на СИР.

таблица 11. Степен на постигане на целите на ключовите индикатори и приноса на СИР за постигане на националните цели

Ключови индикатори	Степен на постигане на заложеното изменение – цел 2020 г.	Степен на постигане на целите на ключовите индикатори
БВП на човек от населението, лв.	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 28, %	2 ↑	Постигнат задоволителен принос
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години, %	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години, %	1 ↗ (2 ↑) ⁴³	Постигнат ограничен напредък (2019 – постигнат задоволителен напредък)
Общ доход на лице от домакинство, лв.	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания

Анализираното развитие на ключовите индикатори разкрива сравнително устойчиви тенденции в рамките на ограничена динамика. Въпреки положителната посока на подобрение в общ план, темповете на развитие остават ниски. СИР заема място сред първите три района в страната за периода 2014-2020 по почти всички ключови показатели, заложен в системата за наблюдение на регионалния план за развитие. Положителна, но неустойчива тенденция се наблюдава по отношение нарастването на доходите на домакинствата, а тенденцията по отношение нивата на безработица не осигурява заемане на челно място сред останалите райони. Оценената степен на постигане на заложеното изменение и приноса им към постигане на целите на ключовите индикатори за

⁴³ Постигнатият напредък за 2019 г. е оценен като задоволителен. Covid-19 оказва влияние върху постигнатата през 2020 г. стойност на индикатора, като напредъкът за 2020 г. е оценен като ограничен

развитие на СИР към 2020 г. демонстрират разнородност на постигнатите резултати и разкриват необходимост от задълбочен анализ на факторите и възможностите за активизиране на социално-икономическите процеси в СИР в положителна посока предвид геостратегическия потенциал на района, както и потенциалите по отношение на научно-изследователската дейност, човешкия капитал, развитие на морската икономика.

7. Оценка на общото въздействие от изпълнението на РПР на СИР (2014-2020 г.) към края на периода на действие, на основата на сравнителен анализ на общата социално-икономическа ситуация

7.1. Сравнителен анализ на общата социално-икономическа ситуация в СИР в периода 2014-2020 и оценка на общото въздействие от изпълнението на РПР на СИР (2014-2020 г.)

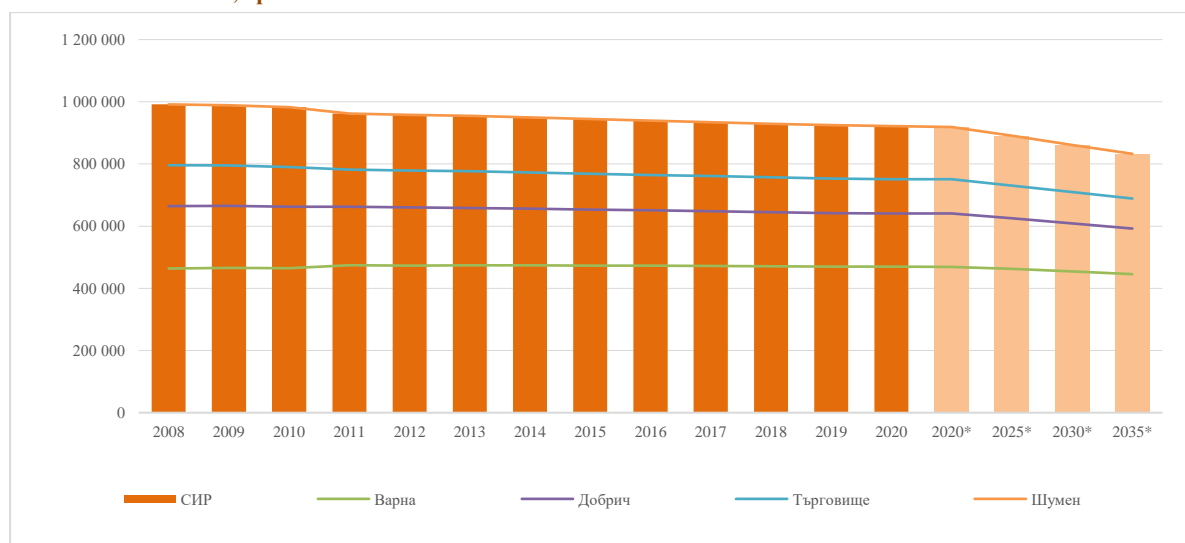
7.1.1. Общи характеристики на регионалната икономика

Измененията в демографския профил на района показва наличие на устойчива тенденция на намаляване на населението – в периода 2008-2020 г. намалението е с 6,98%. Към края на 2020 г. населението на СИР е **922 230 души**. Населението на три от областите в СИР намалява със сходен порядък, като най-значително е намалението на населението в област Търговище (16,1%) и област Добрич (15,5%). Населението на област Търговище към края на 2020 г. е **110 027 души** и е под минималния брой от **150 000 души**, определен в *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS)* за административните единици от **ниво 3**. Единствено населението на област Варна нараства с 1,5% през разглеждания период.

Прогнозите на НСИ⁴⁴ потвърждават устойчивостта на тенденцията – към 2025 г., населението на СИР ще бъде **890 729 души**, а през 2035 г. се очаква населението на СИР да намалее до **832 641 души**.

⁴⁴ НСИ, прогноза 1 вариант (при хипотеза за конвергентност)

графика 18. Население в СИР и по области за периода 2008-2020 г. и прогнозни данни за 2020, 2025, 2030, и 2035 г., брой

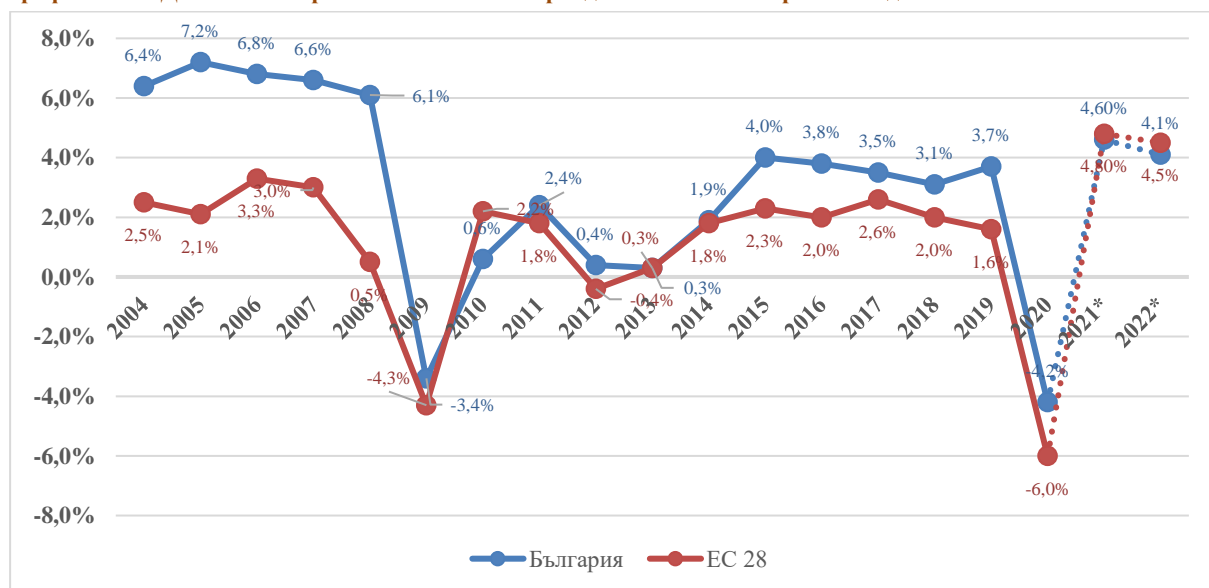
Източник: НСИ

Социалното и икономическото развитие на СИР през периода 2014-2020 г. се характеризира с положителна промяна на ключовите макроикономически индикатори. Това се дължи основно на общата динамика на развитието на страната след 2012 г., изразяваща се в нарастване на БВП с темпове по-бързи от средните за ЕС, които, макар и частично, възстановяват в известна степен растежа от преди 2009 г. Данните потвърждават направените прогнози, че до 2020 г. темпът на растеж на БВП на страната ще изпреварва средния за ЕС 28.

Рязкото влошаване на макроикономическия климат през 2020 г. в резултат на разпространението на Covid-19 има сериозно отражение върху ключовите макроикономически индикатори. През 2020 г. динамиката на растеж на БВП на национално ниво спада до -4,2 % или под нивата на индикатора през 2009 г. Темпът на намаляване на БВП на национално ниво е по-нисък от средния за ЕС.

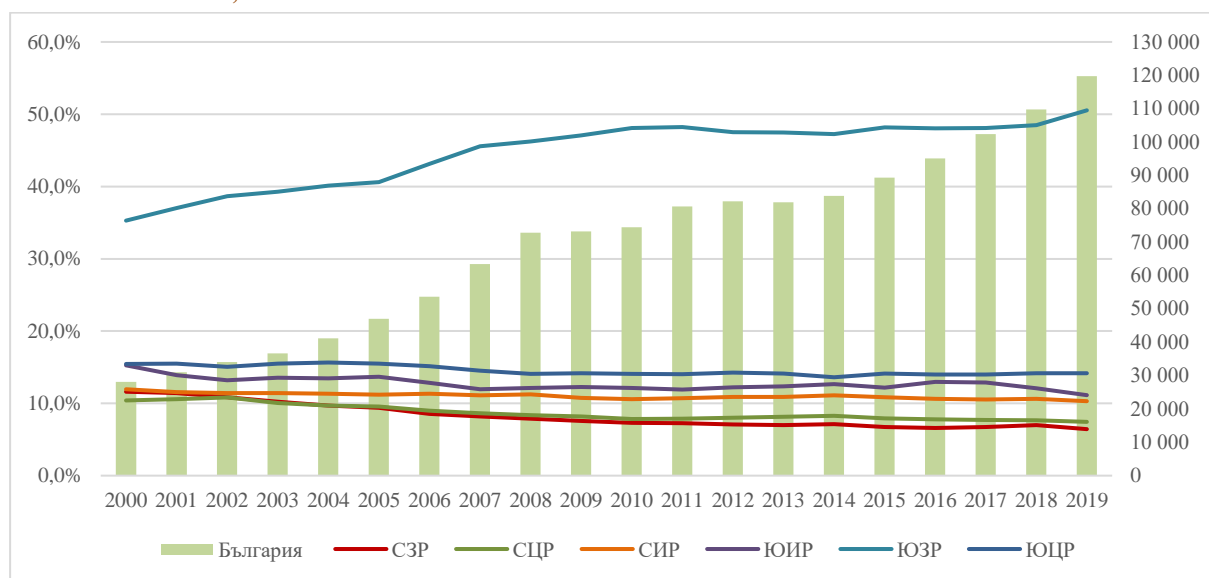
Прогнозните данни за 2021 и 2022 г. потвърждават, че след резкият спад в следствие на Covid-19 кризата се очаква темпът на растеж на БВП на страната да се възстанови и да бъде по-бърз от средния за ЕС 27.

графика 19. Динамика на растежа на БВП за периода 2004-2020 г. и прогнозни данни за 2021-2022 г.

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ, ЕК Генерална дирекция "Икономически и финансови въпроси"

графика 20. Ръст на БВП за периода 2000-2019 г. на национално ниво, (млн. лв.) и принос на районите от ниво 2, %

Източник: НСИ

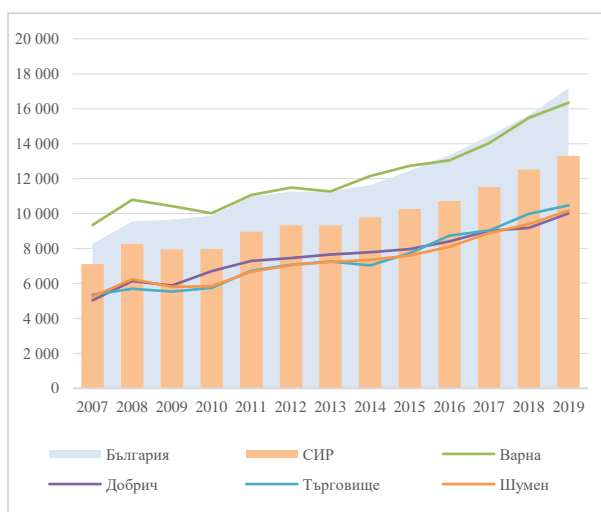
В периода 2004-2008 г. тенденцията е за относително запазване на приноса на СИР в общия БВП. След 2014 г. обаче се наблюдава тенденция на постепенно намаляване на приноса в общия БВП, като намалението за периода 2014-2019 г. е с 0,8%, по-голямо отколкото в периода 2007-2013 г., когато приносът на СИР в общия БВП намалява с 0,3%. През 2019 г. приносът на района в общия БВП на страната достига до 10,3% - най-ниската стойност в разглеждания период 2000-2019 г.

За оценка на **вътрешнорегионалните различия** са анализирани следните индикатори на ниво област (ниво 3) за СИР:

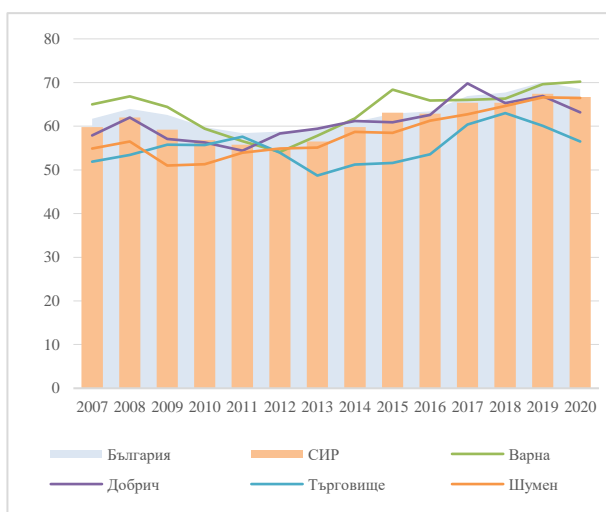
- БВП на човек от населението, лв.;
- Коефициент на заетост (15-64 навършени години);
- Коефициент на безработица (15-64 навършени години);
- Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение.

Подбраните индикатори позволяват да бъде анализирано развитието на СИР, в контекста на общото развитие на страната. Данните за всички индикатори са с надеждно качество, тъй като са базирани на официални статистически данни от НСИ, съответно от ЕВРОСТАТ.

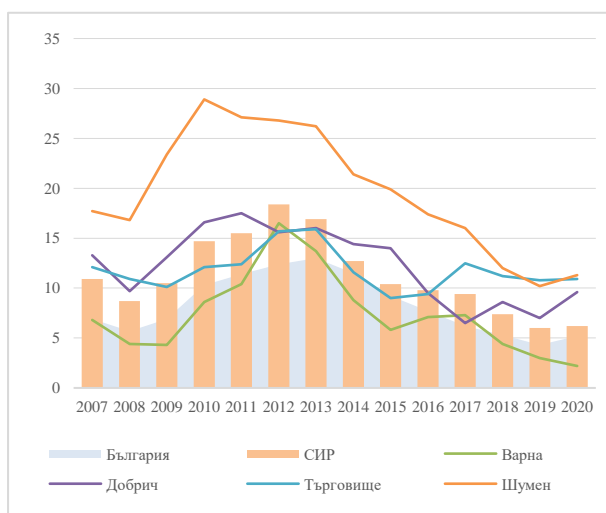
графика 21. БВП на човек от населението за СИР, по области, 2007-2019 г., лв.

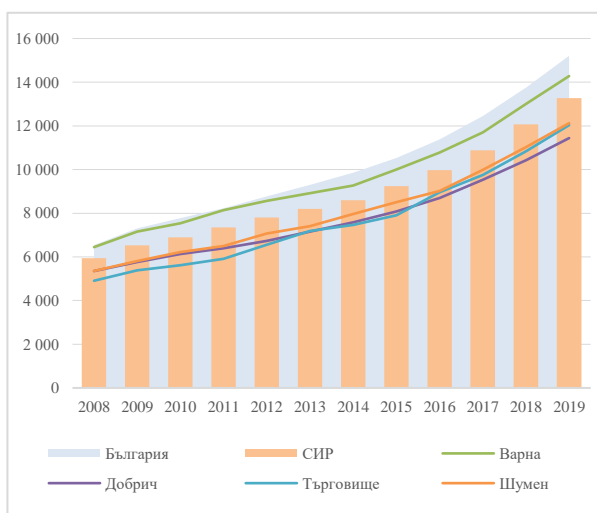
графика 22. Коефициент на заетост (15-64 г.) за СИР, по области, 2007-2020 г.

графика 23. Коефициент на безработица за СИР, по области, 2007-2020 г.

графика 24. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за СИР, по области, 2008-2019 г., лв.

Източник: НСИ, ЕВРОСТАТ

За периода 2014-2020 г. се наблюдава **силно ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СИР.**

Различията по отношение на *БВП на глава от населението* се запазват, като област Варна следва със слабо забавяне тенденциите за страната. Положителна тенденция се наблюдава в област Търговище, която след 2016 г. се нарежда да второ място след област Варна по този показател.

Ограничена положителна тенденция се наблюдава по отношение на *безработицата*. Стойностите за 2020 г. са по-ниски от средните за страната само за област Варна. Тенденцията в периода 2014-2020 г. е положителна за всички области, макар, че нивата остават високи – 11,3% за Шумен, 10,9% за Търговище, 9,6% за Добрич (2020 г.)

Различията по отношение на *заетостта* спрямо 2014 г. нарастват. Въпреки, че делът на зетите (15-64 г.) нараства във всички области, темпът на нарастване е неравномерен и слаб за област Добрич (от 61,2 през 2014 г. до 63,2 през 2020 г.) и област Търговище (от 51,2 през 2014 г. до 56,5 през 2020 г.) По-значително нарастване се наблюдава в област Варна след 2014 г. – от 61,8% (2014) до 70,2% (2020) и област Шумен – от 58,7% (2014) до 66,5% (2020).

Различията в *размера на средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение* се увеличават в сравнение с 2010 г. Положителна тенденция се наблюдава в област Търговище.

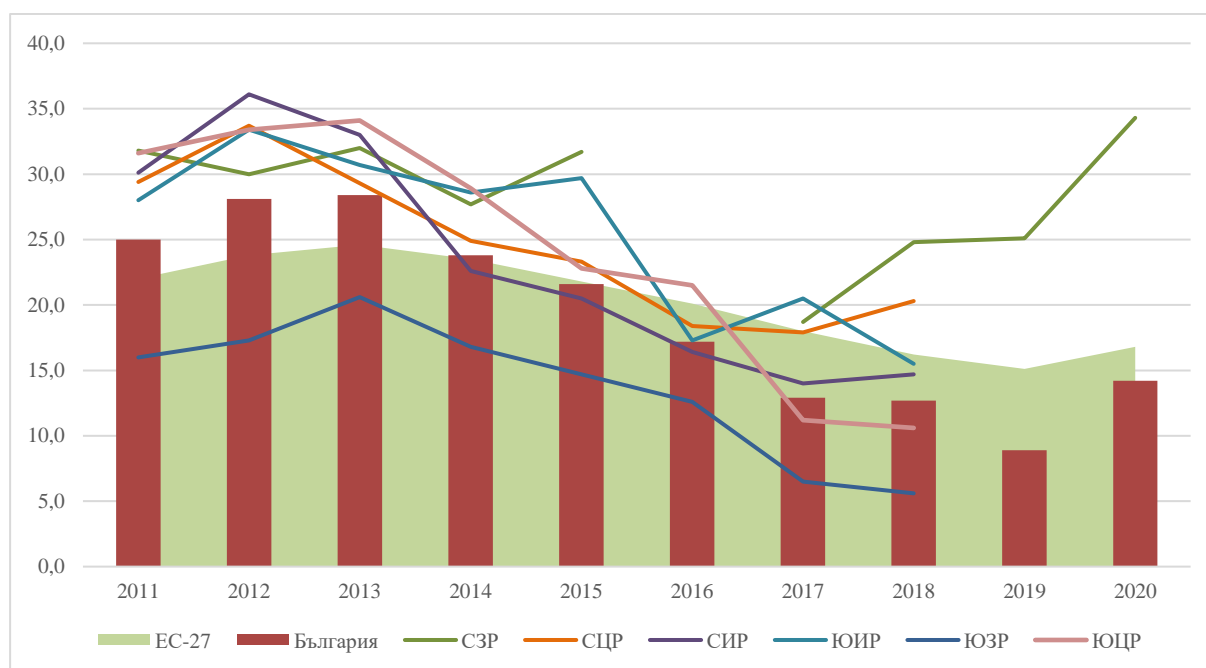
7.1.2. Секторно въздействие от изпълнението на РПР на СИР 2014-2020 г.

→ пазар на труда

Постигнатите резултати от изпълнението на РПР на СИР в областта на пазара на труда в общия случай определят и сравнително ограниченото въздействие в тази сфера на осъществените мерки от плана. Нивата на безработица на регионално ниво остават по-високи от средното за страната през периода, като само в област Варна са по-ниски. Тенденциите в областите Шумен и Търговище са неустойчиви и по-скоро негативни, като коефициентът на безработица (15-64) запазва високи стойности през 2017-2018 г.

Младежката безработица е един от най-съществените негативни явления на пазара на труда в страната. Различните възрастови интервали, в които се разглежда младежката безработица, както и налични методически ограничения по отношение набиране на данни, правят статистическата информация ограничена по отношение наблюдението на показателя на регионално ниво. Въпреки това, анализът на дела на безработните лица във възрастовата група 15-24 години идентифицира наличния проблем в СИР. След значителен спад в периода 2012-2017 г., през 2018 г. дела на безработни младежи в тази група отново нараства.

графика 25. Дял на безработните между 15 и 24 г. на ниво NUTS 2 (%), 2011-2020 г.

Източник: ЕВРОСТАТ

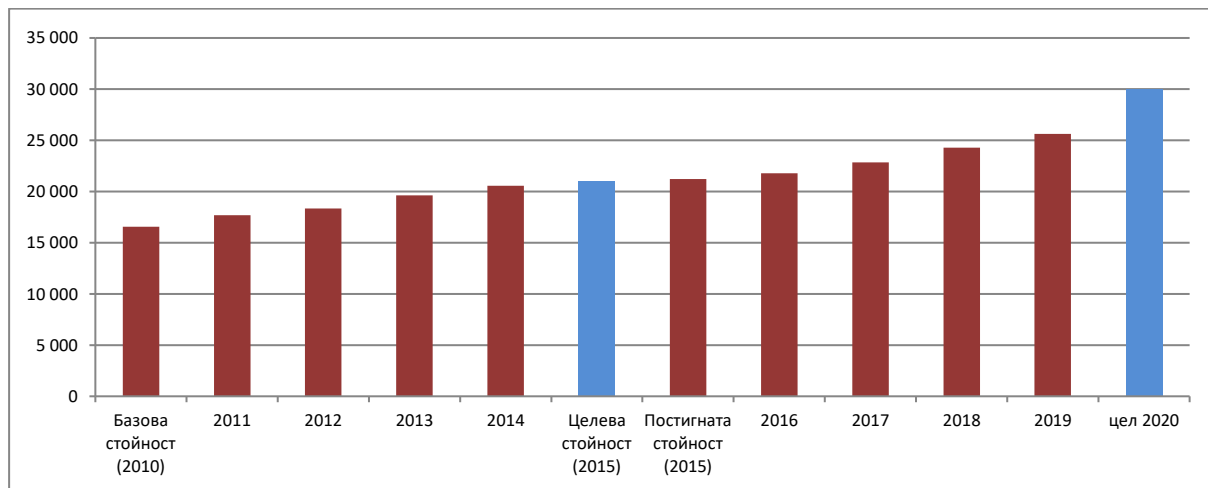
→ малки и средни предприятия

Развитието на малките и средни предприятия в СИР илюстрира устойчив, макар и сравнително нисък икономически растеж на района спрямо средното за страната. Индикаторът „Приходи от дейността на МСП“ не постига целевата си стойност за 2020 г. (по данни за 2019). Нарастването на стойността (млн. лв.) за периода 2014-2019 г. е 24,6%, като този ръст е генериран равномерно през периода. Делът на приходите от дейността на МСП за СИР от общото за страната намалява от 11,5% през 2014 г. до 10,7% през 2019 г.

Нарастване на приходите от дейността на МСП е съпроводено от сравнителна устойчивост на дела на заетите лица в тези предприятия в района. При дял от 12,6% заети в МСП през 2014 г. в СИР от всички заети в малки и средни предприятия в страната, през 2019 г. районът осигурява заетост на 12,5% от всички заети в МСП в страната. Съответно са постигнати междинната и крайната цели, заложиени в системата за наблюдение на РПР. Делът на заетите съответства на сравнително устойчивия, но намаляващ тренд в дела на МСП в СИР от общия брой малки и средни предприятия в страната – за периода 2014-2019 г. този дял е намалял с 0,5%, а за периода 2008-2019 г. намалението е с 1%. **Броят МСП, разкривани/работещи в четири от районите на страната нарастват с по-голяма скорост от тези в СИР, предвид номиналното нарастване с 2 713**

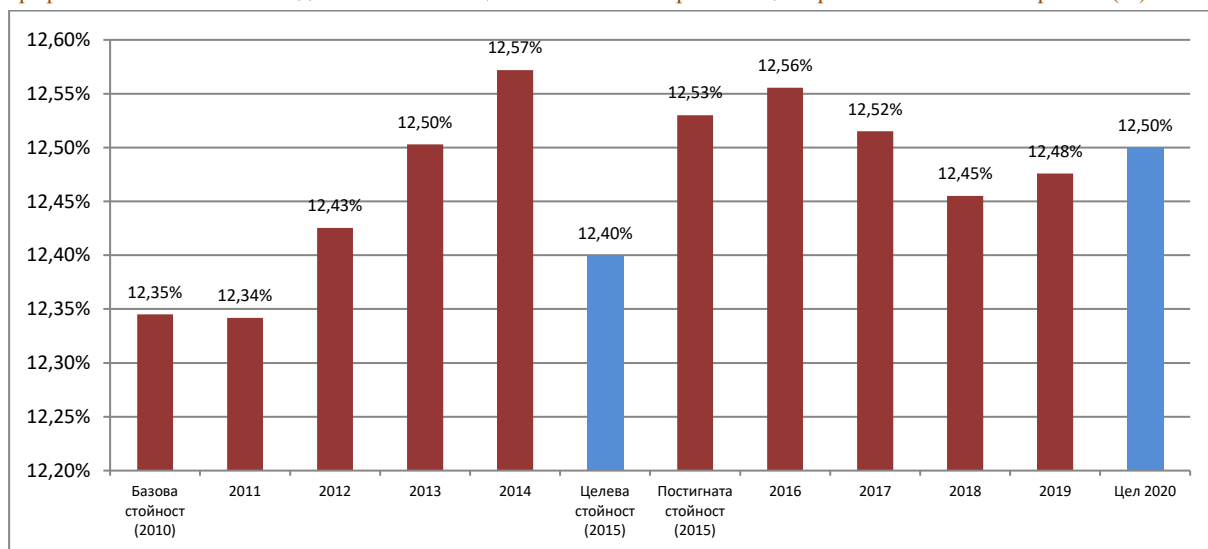
предприятия в СИР от 2014 до 2019 г. и дял от **7,6% на новите МСП от всички създадени в страната** за същия период. Преди него се нареждат ЮЗР, ЮЦР и ЮИР съответно с 54,6%, 19,7% и 10,3% от новосъздадените МСП в страната през 2019 г.

графика 26. Приходи от дейността на МСП в СИР, млн. лв.

Източник: НСИ

графика 27. Относителен дял на заетите лица в МСП в СИР спрямо общия брой заети в МСП в страната (%)

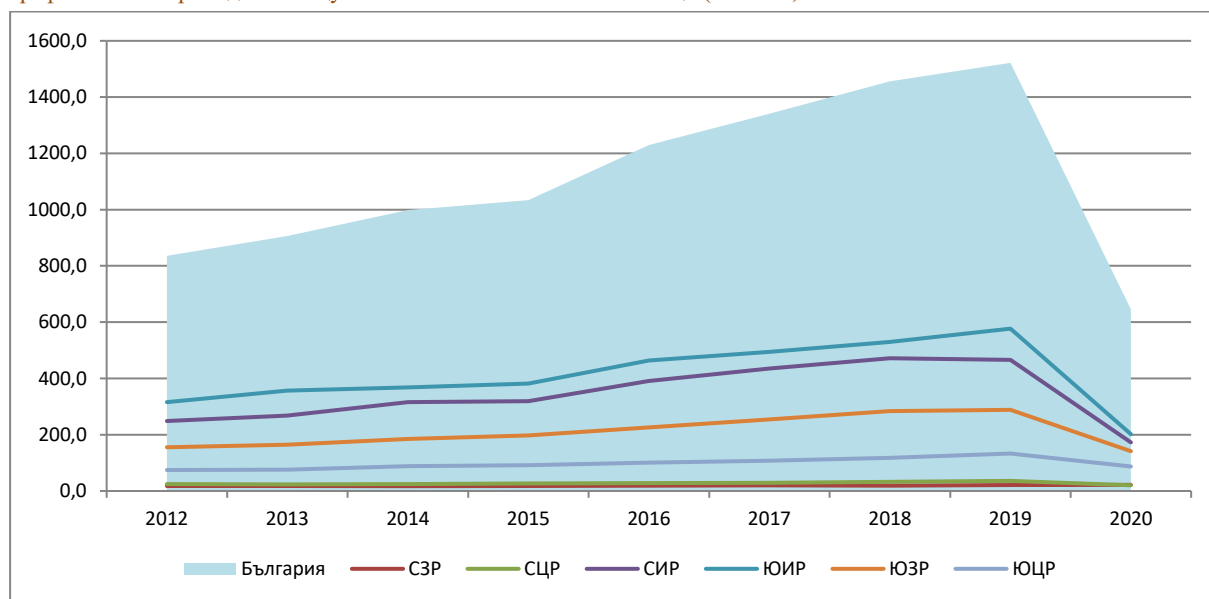
Източник: НСИ

→ туризъм

В периода 2014-2020 в СИР, в изпълнение на стратегическите и плановите документи за регионално развитие са създадени или подобрили общо 143 броя туристически атракции⁴⁵.

⁴⁵ Данни от Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на РПР

графика 28. Приходи от нощувки в места за настаняване - общо (млн. лв.)

Източник: НСИ

Реализацията на тези мерки оказва въздействие върху реализираните приходи от нощувки, като за периода 2014-2019 г. стойността им в СИР нараства с 54,7%. През 2020 г., в резултат на кризата с Covid-19, приходите от нощувки намаляват с 63% спрямо 2019 г., което изравнява СИР и ЮИР по отношение на въздействието от кризата в областта на туризма.

За периода 2014-2019 г. с 22,6% нараства и броя на реализираните нощувки. Делът на СИР в приходите от нощувки общо за страната намалява в периода 2014-2019 г. от 31,6 до 30,6%. Броят на пренощуващите лица в местата за настаняване нараства с 42% (2014-2019), като нарастването на пренощуването на чуждестранни граждани е с 49%. Данните показват наличие на потенциал за устойчиво развитие на туризма след преодоляване на последствията от кризата с Covid-19.

→ транспорт

Към 2019 г. дължина на пътната мрежа⁴⁶ в СИР е общо 2 682 км., като спрямо 2013 г. няма промяна. В същото време с 4 км. е увеличила дължината на автомагистралите и пътищата първи клас в района, а със същата стойност е намаляла дължината на второкласните и третокласните пътища.

⁴⁶ Автомагистрала, пътища първи, втори и трети клас, по данни от НСИ

Съгласно данните от Годишните доклади за наблюдение на РПР на СИР, общата дължина на рехабилитирана/ реконструирана пътна мрежа в периода 2014-2020 г. е 1 457 км. Следва да се има предвид, че това включва не само пътищата от републиканската пътна мрежа, но и общинските пътища.

Към 2019 г. областите в обхвата на СИР са с едни от най-високите стойности в страната по показателя дял на пътната настилка в добро състояние⁴⁷. Най-висок – 11,5% е той в област Варна, следван от сходни стойности при останалите три области.

→ дейности в областта на околната среда

Основен принос към постигане целите за опазване на околната среда имат мерките, свързани с рехабилитацията и разширяването на ВиК мрежата в СИР. В периода 2014-2015 г. на територията на общините в региона са изпълнени дейности за реконструкция и разширяване на над 250 км. водопроводни мрежи. Въздействието на постигнатите резултати от осъществените дейности във ВиК сектора може да бъде оценено чрез показателите за дела от населението с достъп до водни услуги, проследявани от НСИ.

В периода 2014-2019 г. не е регистрирано съществено нарастване на дела на населението в СИР, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) – от 70,2% през 2014 г. до 72,6% през 2019 г. Делът на населението, свързано с обществена канализация остава на практика непроменен за периода, което съответства и на сравнително ниските инвестиции в сектора и непостигането на целите по свързаните специфични индикатори на РПР. През 2019 г. делът на населението, свързано с канализация без пречистване е много нисък – 1,9%, като то е концентрирано в областите Шумен и Търговище. Тези данни показват, че там, където е изградена канализация, обичайно по-голямата част от нея е свързана с ПСОВ, като изцяло това е направено в областите Варна и Добрич.

Въпреки инвестициите в изграждане и рехабилитация на нова водопроводна мрежа, **достъпът до качествено водоснабдяване в СИР остава проблемен**. В периода 2014-2019 г. нараства дела на населението с режим на водоподаване в СИР – от 1,4%

⁴⁷ Регионални профили, ИПИ, <https://www.regionalprofiles.bg/bg/>

през 2014 г. до 4,1% през 2019 г. Основен принос в това има област Търговище, като данните разкриват възникващи проблеми и в област Шумен.

Инвестициите в инфраструктурата за управление на отпадъци оказват положително въздействие върху процесите в СИР. За периода 2014-2018 г. населението в района, обхванато от системи за събиране на отпадъци нараства от 98,7 до 99,9%, като принос имат областите Добрич и Търговище, като в последната дела на обхванатото население е нараснал до 100%. Образованите битови отпадъци са намалели с 17,8%. Количеството на директно депонираните битови отпадъци е намаляло с 66%, което поставя района на второ място по намаление за периода 2014-2018 г. след ЮИР. Количеството на предадените за предварително третиране битови отпадъци е нараснало 60%. Необходимо е насочване на вниманието върху неефективното функциониране на въведените системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на твърди битови отпадъци в селата, което води до поява на нерегламентирани сметища, както и системата за разделно събиране на битовите отпадъци и тяхно рециклиране.

ДМА с екологично предназначение в СИР към края на 2019 г. са с близо 60% повече от 2013 г., като най-голям принос има областите Варна, Добрич и Шумен, в която активите нарастват над 3,7 пъти.

→ енергетика

Съгласно анализа, представен в проекта на ИТСП на СИР⁴⁸ в национален план електроенергийната мрежа е добре развита, всички населени места са електроснабдени и регионите на ниво 2 (NUTS 2) не се нуждаят от специална подкрепа. Посочено е, че изградените в СИР мощности от ВЕИ представляват 15,3 % от общото в страната, което нарежда региона на второ място сред останалите райони по усвояване енергията на ВЕИ. Най-висок е дела на усвояваната вятърна енергия, като изградените мощности представляват 80,3 % от всички в страната. Стратегията извежда като необходимост надграждането на мерките в програмите за енергийна ефективност на общините с цел подобряване ефективността на сградните инсталации, а не само на енергийните характеристики на сградите, както и да се предприемат мерки за ускорена газификация на

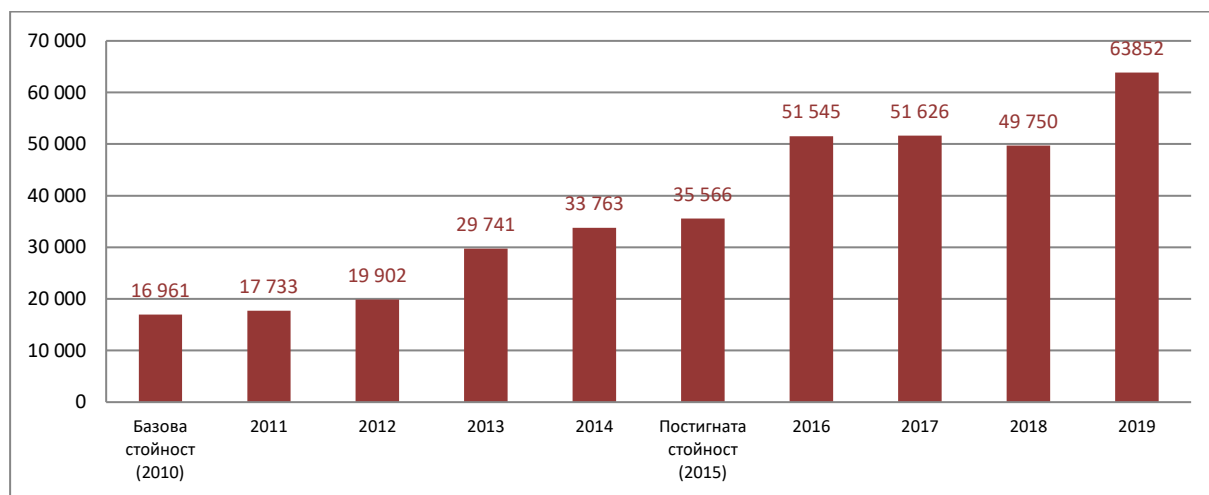
⁴⁸ <http://www.bgregion.eu/programirane-i-otsenka/proektite-na-regionalni-shemi-za-prostranstveno-razvitie-sa-publikuvani-za-obshtestveno-obsazhdane.aspx>

обществените сгради, както и подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление.

→ иновации и въвеждането на нови технологии

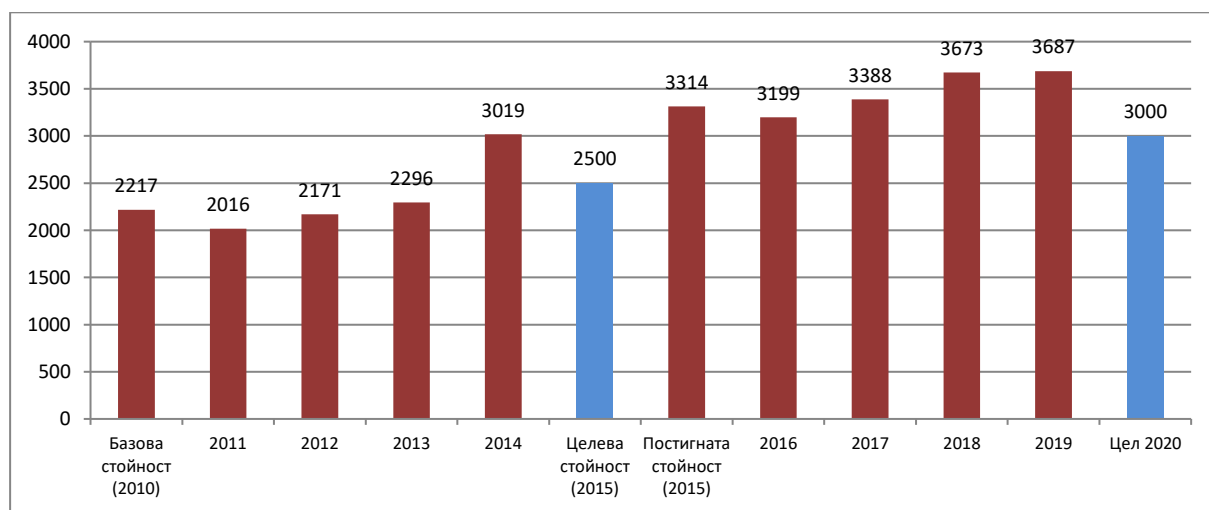
Нарастването на разходите за НИРД (хил. лв.) в периода е значително. Броя на персонала, зает с НИРД през периода надхвърля значително поставената цел (брой персонал). Повишаването на стойностите на двата показателя е в резултат на насърчаване изпълнението в района на иновативни проекти като част от мерките, подкрепяни от ОПИК. Това повишаване обаче все още оказва ограничено положително въздействие върху основните икономически резултати на СИР.

графика 29. Разходи за НИРД в СИР, хил. лв.

Източник: НСИ

графика 30. Персонал, зает с НИРД в СИР, брой

Източник: НСИ

→ култура и социални дейности

В рамките на РПП са изпълнени проекти за модернизирани и реконструирани са сгради и обекти на културата, както и са рехабилитирани социални заведения. Развитието на социалните услуги следва планираните мерки на национално и местно ниво, като се отчитат спецификите на района застаряването на населението.

→ административен капацитет и услуги, развитие на гражданския сектор

Изпълнени са мерки за повишаване на институционалния капацитет на администрацията в СИР. Чрез финансиране от различни програми и проекти са предприети мерки за подобряване на административния капацитет и професионалната компетентност, в това число за разработване и управление на проекти.

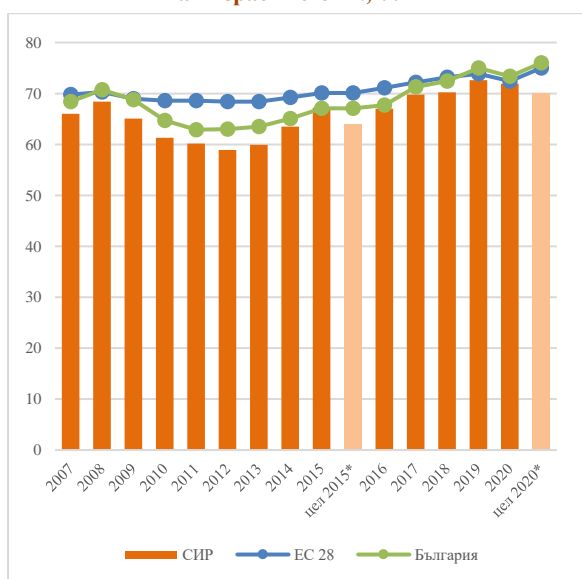
Развитието на електронното правителство и на предоставянето на услуги на „едно гише“ за СИР се оценяват под средните за страната за целия разглеждан период⁴⁹. Специфично внимание е необходимо предвид засилените негативни тенденции в периода в областите Варна и Добрич по отношение показателите за развитие на електронното правителство и на услугата „едно гише“.

⁴⁹ <https://www.regionalprofiles.bg/bg/>

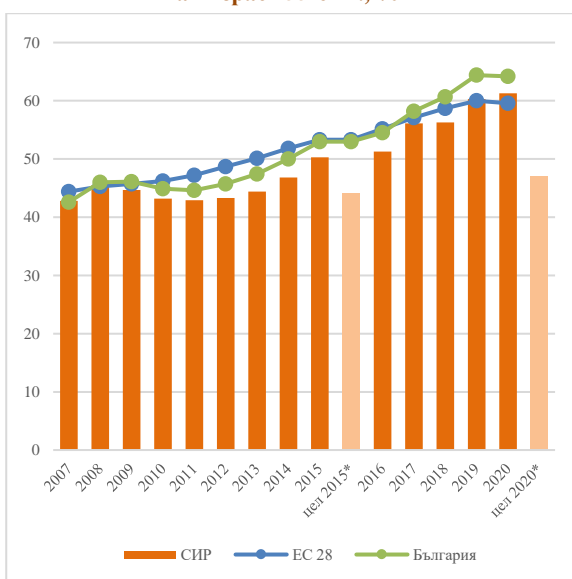
7.2. Принос към постигане целите на Стратегия "Европа 2020"

Изпълнението на РПР следва да допринася изпълнението на поетите от България национални ангажименти по отношение постигане целите на Стратегията "Европа 2020". Дефинираните индикатори обективно измерват напредъка при реализацията на най-важния стратегически документ на ниво ЕС и до голяма степен отразяват и постигането на стратегическите цели на РПР. За тяхното проследяване НСРР 2014-2020 определя целеви стойности на регионално ниво.

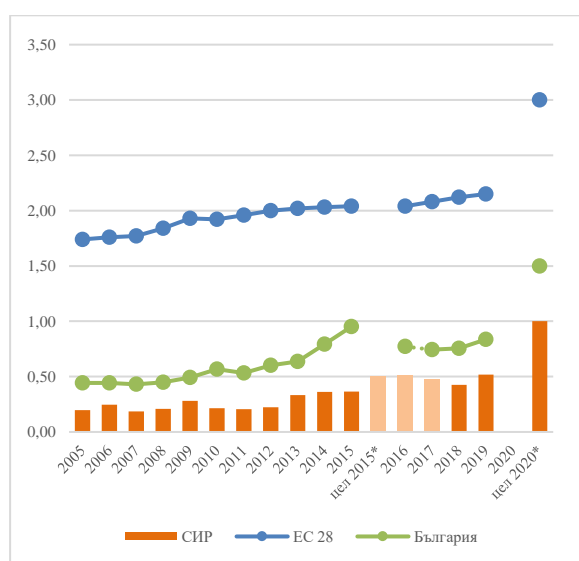
графика 31. Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 г., %

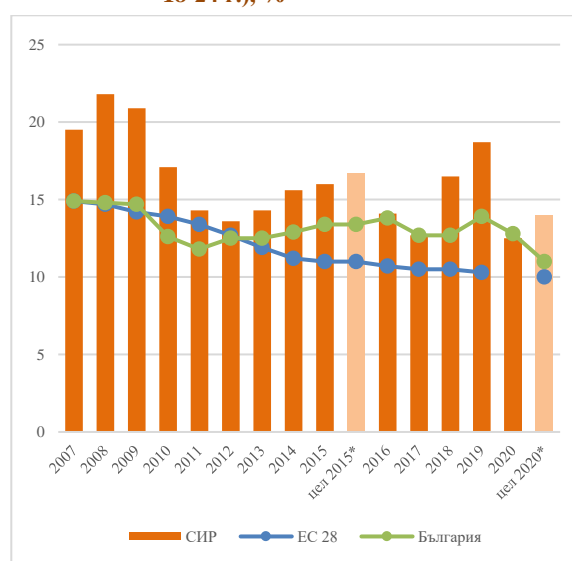
графика 32. Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г., %

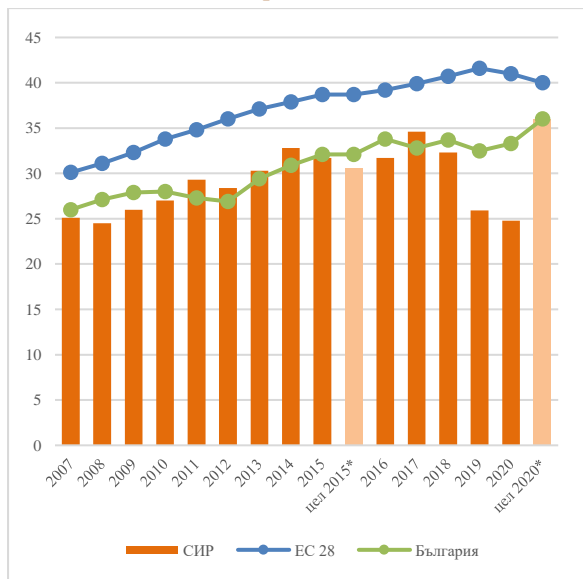
графика 33. Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, % от БВП

графика 34. Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.), %

графика 35. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование, %

графика 36. Население в риск от бедност или социално изключване, хил. души

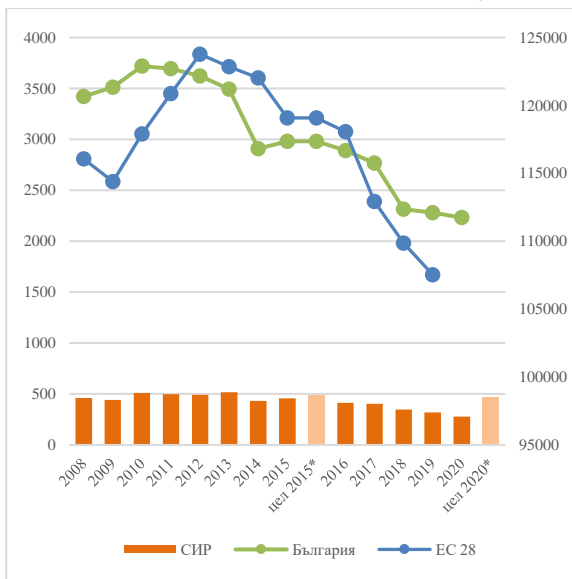

таблица 12. Принос на РПР към постигането на националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"

Индикатори "Европа 2020"	Степен на постигане на заложеното изменение – цел 2020 г.		Принос на РПР към постигането на националните цели
	2019	2020	
Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години, %	5 ↑	4 ↗	2019 – Принос значително над планирания
			2020 - Принос над планирания
Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г.	5 ↑	5 ↑	Постигнат принос, значително над планирания
Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, % от БВП	1 ↗		Ограничен принос
Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.), %	0 →	5 ↑	2019 - Без принос
			2020 - Принос значително над планирания
Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование, %	0 →	0 →	Без принос
Население в риск от бедност или социално изключване, хил. души	5 ↑	5 ↑	Постигнат принос, значително над планирания

Данните показват, че целевите стойности за два от шестте индикатора не са изпълнени към 2020 г. Кризата с Covid-19 не оказва влияние върху степента на постигане на индикаторите, което може да бъде разглеждано и в направения в междинната оценка извод за силно консервативен подход при определяне на целевите стойности на индикаторите за наблюдение.

Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност, като % от БВП, се увеличават в периода след 2014 г. Междинната цел за 2015 г. на регионално ниво не е постигната (74% от планираното). Целевата стойност на индикатора за 2020 г. не е пос-

тигната, изпълнението е 50% .Този ръст допринася ограничено за изпълнението на *Стратегическа цел 1* на РПР на СИР. **Специфично внимание следва да се обърне на проследяване връзката и зависимостта на показателя от инвестициите от ОПИК, насочени в подкрепа за внедряване на иновации в предприятията, вкл. стартиращи, както и за разработване на продуктови и производствени иновации. Следва да се оцени въздействието върху СИР и останалите райони – СЦР, ЮИР и ЮЦР, на приоритизирането на този вид инвестиции към СЗР.**

Коефициентът на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години нараства след 2014 г. и надхвърля заложената междинна цел за 2015 г. (64), както и целта към 2020 г. (70) като достига 71,9 процентни пункта през 2020 г. (72,6% през 2019 г.) Потвърждава се предвиждането в междинната оценка, че потенциалът за постигане на целевата стойност на индикатора за 2020 г. е значителен. СИР и СЦР са двата района, които единствени са постигнали заложената цел към 2020 г. по този показател.

Коефициентът на заетост на населението на възраст 55-64 г. нараства след 2014 г., като ръстът е по-значителен през 2017 и 2019 г. Междинната целевата стойност на индикатора, както и тази за 2020 г. са надхвърлени значително още през 2015 г. Постигнатите през 2019 и 2020 г. стойности се доближават до средното за страната и надхвърлят средното за ЕС за 2019 и 2020 г. СИР е един от трите района, заедно със СЗР и СЦР, в които заетостта на населението на възраст 55-64 г. нараства през 2020 г. въпреки кризата с Covid-19.

Промените в *дела на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.)* са с неустойчива тенденция за намаляване в периода 2015 -2017 г., като през 2019 г. стойностите на индикатора се покачват значително и достигат нива от преди 2010 г. Макар, че междинната целева стойност на индикатора за 2015 г. не е постигната, предвид значителното понижаване на индикатора през 2020 г. до 12, 5% или стойност под средната за България, целта за 2020 г. е постигната.

Нарастването на *дела на 30-34 годишните със завършено висше образование* е неравномерно на годишна база. Въпреки, че междинната цел на индикатора за 2015 г. (30,6) е постигната, значителното намаляване в периода 2017-2020 г. се отразява негативно върху постигане на целта за 2020 г. (36%), която не е изпълнена. Потвърждава се предвиждането в междинната оценка, че потенциалът за постигане на целевата стойност за 2020 г. е ограничен.

Делът на населението в риск от бедност или социално изключване намалява след 2014 г., като междинната цел за 2015 г. е постигната, както и **заложената регионална цел за 2020 г.**

Постигнатите стойности за 2020 г. на последните пет индикатора за принос към Стратегия Европа 2020 **потвърждават изпълнението на планирания напредък по Стратегическа цел 2** на РПР на СИР.

Постигнат е принос над планирания в изпълнението на национални ангажменти по отношение постигане целите на Стратегията Европа 2020, като **е налице потенциал за цялостно постигане на планираното** с оглед да продължаващото договаряне на средства и изпълнение на мерки в обхвата на оперативните програми до края на 2023 г.

Към момента, НСИ не проследява на ниво NUTS2 промените на индикаторите по целите 20/20/20 по отношение на климата и енергийното потребление. В тази връзка не могат да бъдат посочени източници на достоверна информация за проследяването им и съответно не са включени в последващата оценка на РПР на СИР.

8. Ефективност и ефикасност на финансовите инструменти и използваните ресурси за изпълнение на РПР

Определените в РПР на СИР икономически и финансови механизми за реализацията на плана, по източници, включват:

- Национално публично финансиране (републиканския бюджет, общински бюджети, както и финансови ресурси от други източници – публични фондове, предприятия);
- Европейски средства (от фондове на ЕС);
- Международни финансови институции;
- Частно финансиране (частни фирми, банки, застрахователни компании, фондации, асоциации, сдружения, средства на физически лица и др.).

Предвидено е основният обем от финансови средства да се формира от първите два основни източника – национално публично финансиране и средства от фондовете на ЕС. Средствата от международни финансови институции, имащи предимно характер

на заемни средства, и частните финансови средства, се представят като допълващи на първите два източника.

Приносът на оперативните програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, КФ и ЕЗФРСР за изпълнението на приоритетите на РПР на СИР е оценен въз основа на информацията за договорените и изплатените финансови ресурси по източници спрямо целите на плана. За мерките, свързани с изпълнението на РПР на СИР в периода 2014-2020 г., реализирани със средства от държавния бюджет, от бюджетите на общините, от международни финансови институции, както и за частните инвестиции (извън съфинансирането по ОП), липсва систематизирана информация, която да позволява тяхното обвързване с целите и приоритетите на плана. Предвид възможността за договаряне на средства до края на 2022 г. и средствата, осигурени от националния и местните бюджети, **е наличен потенциал за нарастване на дела на инвестициите в района и потенциално постигане на заложения общ размер на средствата за реализация на РПР на СИР.**

Към юли 2021 г. е налице концентрация на финансовите ресурси за изпълнение на мерки и дейности, свързани със *Стратегически цели 1 и 2* на РПР на СИР, в чийто обхват попадат развитието на насърчаване на икономика на иновациите, както и основните инфраструктурни проекти, опазване на околната среда, градското развитие.

9. Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работа на административните структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на РПР (2014-2020 г.) на съответния район от ниво 2, включително по отношение прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнението на РПР

Съгласно Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане, Регионалният съвет за развитие на СИР е органът за наблюдение на Регионалния план за развитие на района. РСР обсъжда и одобрява годишни доклади за наблюдението на изпълнението на РПР. Докладите включват информация относно действията, предприети от РСР на СИР с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на Регионалния план за развитие на Североизточен район.

Регионален отдел „Североизточен регион“ на МРРБ осъществява координация и взаимодействие с централните и териториалните структури на изпълнителната власт за

изпълнение на РПР. Изготвя периодични справки за изпълнените и текущите проекти по оперативните програми, програмите за териториално сътрудничество на територията на СИР. Справките се изготвят въз основа на публикуваната в ИСУН информация за проектите на територията на СИР, на предоставените от членовете на Регионалния координационен комитет справки за напредъка по изпълнението на операциите по съответните оперативни програми. При изготвянето на годишните доклади за наблюдение се използват последните налични официални статистически данни на НСИ и Евростат, както и данни от други източници (ИСУН, ИСУН 2020, общински и областни администрации и др.)

Основните проблеми в процеса на прилагане и наблюдение на Регионалния план за развитие на Североизточен район 2014 – 2020 г. са свързани основно с **липсата на актуална статистическа информация на регионално „ ниво**, за очертаване тенденциите в изменението **на някои индикатори**, които определят напредъка по изпълнение на приоритетите на РПР. За получаване на необходимите данни по част от индикаторите, които не се наблюдават от официалната статистика, са изпратени писма с искане за информация до НСИ и други институции, провеждащи политики в съответните сектори - АПИ, ИАОС, ИПА и др. РСР на СИР набира информация за изготвените годишни доклади за изпълнението на Общинските планове за развитие на общините в СИР, както и подробна информация за реализирани или в процес на реализация проекти на територията на общините в района, **с финансови източници извън оперативните програми.**

В процеса на наблюдение на изпълнението на РПР, Регионалният съвет за развитие осигурява участието на органите на централната и местната власт, социално-икономическите партньори, академични институции, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на регионалното развитие, спазвайки принципа за партньорство, което от своя страна гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на целия процес.

Осъществената координация се оценява като добра и осигуряваща взаимодействие между членовете на Регионалния съвет за развитие, членовете на Регионалния координационен комитет и Секретариата на РСР. Наблюдава се подобро взаимодействие с централните и териториалните структури на изпълнителната власт при изпълнението на решенията на Регионалния съвет за развитие.

Ш. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

1. Обобщена оценка за изпълнението на РПР на СИР

Визията и главната цел, определени в РПР на СИР остават актуални. Рамката на стратегическите цели и определените приоритети, като цяло съответстват на проблемите и нуждите на СИР. В периода на изпълнение не е определен ясен механизъм за обвързване с целите и приоритетите на плана на мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и от бюджетите на общините, което рефлектира и върху ограничената възможност за оценка на приноса на тези средства към постигане целите на плана.

Обобщението на анализа на показателите за изпълнението на стратегическите цели на РПР на СИР показва, че:

- Анализът на измененията в демографския профил на района показва наличие на устойчива тенденция на намаляване на населението, но СИР ще продължи да отговаря на изискванията за район от **ниво 2** по *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.* и за целия програмен период след 2020 г.
- Населението на област **Търговище** е под минималния брой от 150 000 души, определен в *Регламент (ЕО) № 1059/2003* за административните единици от **ниво 3**, а към 2030 г. се очаква да намалее до **99 748 души**.
- Общата перспектива за развитието на СИР за периода до 2020 г. се характеризира със **запазване на нивата на растеж** след 2010 г. По отношение на БВП на човек от населението след 2011 г. е на трета позиция след ЮЗР и ЮИР, но през 2019 г. постига стойности, които го нареждат на **второ място след ЮЗР**.
- Няма напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СИР. **Ограничена положителна тенденция** се наблюдава само по отношение на *безработицата*. Различията по отношение на *БВП на човек от населението, заетостта и размера на средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение, се увеличават*.

таблица 13. Степен на постигане на целите на РПР на СИР към 2020г.

Цели на РПР на СИР	Индекс на постигане на целите
Стратегическа цел 1: Повишаване конкурентоспособността на района чрез активизиране на специфичния му потенциал, съчетано с опазване на околната среда	4 ↗
Стратегическа цел 2: Повишаване на социалния капитал на района чрез подобряване стандарта на живот и качеството на жизнената среда	3 →
Стратегическа цел 3: Балансирано териториално развитие и сътрудничество чрез подобряване на свързаността и функционалната интегрираност на система от урбанизационни центрове	4 ↗

Постигнат е планирания напредък по реализацията на приоритетите, свързани с развитие на конкурентоспособна икономика въз основа на иновациите, активизиране на селските райони и разнообразяване на регионалния туристически продукт (съответно приоритети 1, 3, 4 и 5). Тези приоритети допринасят и за **постигнатия планиран напредък по Стратегическа цел 1**. Задоволителен е постигнатия напредък по целите на Приоритет 2, свързан с подкрепата на икономика, свързана с морето.

Стратегическа цел 2 е постигната съобразно поставените цели към 2020 г. Изпълнението на мерките по отделните приоритети на Стратегическа цел 2 се характеризира със значим напредък, особено на тези, свързани с подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални и културни услуги.

Изпълнението на мерките по отделните приоритети на **Стратегическа цел 3** се характеризира с **планиран напредък и напредък, над планирания**. Напредъкът е постигнат чрез реализация на мерки за рехабилитация на транспортната мрежа, нарастване достъпа до информационна инфраструктура, инвестиции в развитието на градските центрове и предоставяне на обществени услуги, както и реализацията на проекти за трансгранично и транснационално сътрудничество.

Предвид това, че договорените средства за изпълнение на мерките по РПР на СИР до юли 2021 г. представляват 70,9% от планираните индикативни финансови ресурси за осъществяване на целите на РПР на СИР за периода 2014-2020 г. **е наличен потенциал за нарастване на дела на инвестициите в района и потенциално постигане на заложения общ размер на средствата за реализация на РПР на СИР**, като се отчита възможното договаряне на средства по оперативните програми до края на 2022 г. и възможно изплащане на средства за допустими разходи до края на 2023 г., както и приносът на националното публично участие – национален и местни бюджети.

Системата за наблюдение и оценка на РПП в периода 2014-2020 г. е съществено подобрена и значително по-ефективна, спрямо тази от предходния планов период. Наличието на система от индикатори с определени базови и целеви стойности дава възможност за ефективно измерване на напредъка и оценка на реализацията на целите. Изграденият капацитет за изготвяне на *годишните доклади за наблюдението на изпълнението на РПП*, следва да бъде запазен и надграден чрез коригиращи действия по отношение на източниците на информация и подхода за техния анализ.

В заключение, анализът на изпълнението на РПП на СИР показва, че определената в него рамка на политиката за регионално развитие на СИР като цяло се изпълнява чрез инструментите на политиката за сближаване и съответното национално съфинансиране. Същевременно е ясна необходимостта от по-конкретно адресиране на бъдещите мерки към специфичните икономически и социални проблеми на района, в контекста на общите структурни предизвикателства пред развитието, свързани с конкурентоспособността на района и способността му да предложи привлекателна и устойчива среда за предприятията и местните жители – инфраструктура, работещи институции, опростяване на бизнес средата.

2. Препоръки за подготовка за следващия програмен период след 2020 г.

В началото на м. октомври 2017 г. ЕК публикува **"Моят регион, моята Европа, нашето бъдеще – седми доклад за икономическото, социалното и териториалното сближаване"**⁵⁰, които посочват, че ЕС с 27 държави членки (след оттеглянето на Обединеното кралство) ще се сблъска с множество предизвикателства в периода до 2025 г. и след това.

Бялата книга за бъдещето на Европа поставя въпроса дали чрез политика за сближаване трябва да се правят инвестиции в други, освен в по-слабо развитите и трансграничните райони, както това е правено в предходни периоди – като районите в процес на индустриален преход, селските райони или най-отдалечените региони, райони с висока безработица и градски райони в неблагоприятно положение.

Двата документа посочват, че финансирането на ЕС трябва да бъде съсредоточено в области, в които добавена стойност за целия Съюз може да бъде достигната в най-висока степен, вкл. социално приобщаване, заетост, развитие на уменията, научни изс-

⁵⁰ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/cohesion-report/

ледвания и иновации, изменение на климата, енергиен и екологичен преход. Области, в които политиката на сближаване оказва положително въздействие са и подкрепата за МСП, здравеопазването и социалната инфраструктура, транспортната и цифровата инфраструктура, както и овладяването на последиците от миграцията и глобализацията.

Новият законодателен пакет за политиката на сближаване е публикуван в Официален вестник на Европейския съюз на 30 юни 2021 г. Новия подход създава възможности Европа да се възстанови след кризата с Covid-19 по справедлив и териториално балансиран начин и да ориентира регионалните икономики към бъдещ устойчив растеж въз основа на както на цифров, така и на зелени преход.

След дискусия на национално ниво по⁵¹ предложения за промени в обхвата на районите от ниво 2 в Република България в контекста на *Общата класификация на териториалните единици за статистически цели* в Европейския съюз, съгласно *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.* е взето решение за запазването на обхвата на шестте района от ниво 2 и за периода 2021-2027 г., което осигурява съпоставимост на съответната статистическа информация за динамиката на индикаторите за социално-икономическото развитие, като база наблюдение и оценка на планираните мерки.

В началото на 2020 г. с цел оптимизация на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие⁵², са извършени промени за периода след 2021 г., като се предвижда изготвяне на Национална концепция за регионално и пространствено развитие; интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2; и планове за интегрирано развитие на община. Към средата на 2021 г. процеса на подготовка на документите е в напреднала фаза. Разработен е проект на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион⁵³, който отчита изводите на изготвения Актуализиран Социално-икономически анализ на районите в Република България⁵⁴. В напреднала фаза е и процеса по програмиране на програмния период 2021-2027 г. и подготовката на финални версия на оперативните програми, финансирани от фондовете на ЕС. Определен е състава на състава на Регионален съвет за развитие на Североизточен регион за планиране, като са проведени процедури са определяне представители на икономическия сектор и на юридически ли-

⁵¹ изготвени от Работна група, създадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството

⁵² Чл.8 от ЗРР, обн. ДВ бр. 21 от 2020 г.

⁵³ Версия към 30 юни 2021 г.

⁵⁴ изготвен от Националния център за териториално развитие ЕАД

ца с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за общественополезна дейност, които да бъдат включени в него⁵⁵.

С оглед предстоящото финализиране на изготвения проект на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточния регион за периода 2021-2027 г. следва да бъдат отчетени следните идентифицирани при последващата оценка нужди:

- Изготвяне на тематични оценки, свързани с изпълнението на РПР на СИР 2014-2020 и/или за конкретни мерки, които са планирани и/или се изпълняват с цел установяване на ефективни подходи за адресиране и преодоляване на вътрешно регионалните различия, вкл. анализ на мерките, реализирани на областно ниво в СИР, със специален фокус върху областите Добрич, Търговище и Шумен с цел идентифициране на потенциални мерки за **намаляване на вътрешнорегионалните различия**, както и възможностите за **насърчаване развитието на морската икономика**;
- Планиране на мерки за насърчаване динамика на растеж, насочени към интегрирано въздействие върху състоянието и ефективността на регионалните фактори като човешки капитал, свързваща инфраструктура, бизнес и производствена инфраструктура, използване на геостратегическото местоположение и развитие на морската икономика, специфични проблеми на регионалния трудов пазар, технологична готовност, иновационен потенциал, капацитет на администрацията и електронно управление.
- Предвиждане на специфични мерки за подкрепа, оставащи извън директните цели на мерките, финансирани от политиката за сближаване на ЕС и насочване на национален ресурс за съхраняване и развитие на райони/общини със специфични характеристики предвид продължаващото нарастване на вътрешнорегионалните различия в СИР.
- Планиране на система от индикатори за наблюдение на напредъка и оценка на изпълнението на Интегрираната териториална стратегия за развитие, която осигурява ясна обвързаност на избраните индикатори с оценката на напредъка на съответните приоритети и цели, определяне на целеви стойности на индикаторите, които отразяват по реалистичен начин съществуващите

⁵⁵ В съответствие с предвижданията на чл. 31 и чл. 32 от Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие (ППЗРР), приет с Постановление № 183 от 4 август 2020 г. на Министерския съвет и във връзка с т. 10 от Приложение 2 и Приложение 3 към ППЗРР

тенденции и очакваното въздействие от планираните мерки и чието изменение може да бъде ефективно наблюдавано на регионално ниво. Системата от индикатори следва да бъде конструирана по начин, осигуряващ наличието на надеждна, постоянно обновяваща се и достъпна информация на ниво район информация.

- Гарантиране на информационно и техническо осигуряване на процеса на наблюдение чрез изграждане на механизъм за системно натрупване и обмен на информация, включващ източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация, вкл. изготвяне на модел на годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ИТСП, който да осигури съпоставимост на представяната на годишна база информация за напредъка по специфичните индикатори за изпълнение на плановия документ.
- Осигуряване на систематизирана информация за мерките, насочени към постигане на съответните цели в ИТСП и реализирани със средства от държавния бюджет и/или бюджетите на общините.
- Предвиждане използване за целите на планирането и анализа на развитието на съвременни информационни системи като ГИС и съответния софтуер за създаване и обработка на данни, включително геопространствени данни, които биха подпомогнали процеса на наблюдение и оценка.
- Прилагане на стандартите за обществени консултации, вкл. изготвяне на консултативен документ, предоставяне на навременна информация и на обратна връзка относно мотивите за приемане или отхвърляне на постъпили предложение и коментари.
- Използване на възможностите на технологиите за привличане и разширяване кръга участници от заинтересованите групи при проучване, представяне и оценка на целите и мерки в обхвата на ИТСП, вкл. за осигуряване на безопасна среда поради епидемията от Covid-19. Прилагането на технологични решения не следва да отменя необходимостта от спазване на стандартите за обществени консултации, както и не следва да създава неравнопоставеност при достъпа до процеса на взимане на решения.

Тези действия ще осигурят възможност за преодоляване или най-малко значително смекчаване на ефектите от актуалните предизвикателства пред развитието на Североизточния район.

ИЗТОЧНИЦИ И РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

- Регионален план за развитие на Северозападен район от ниво 2, приет с Решение № 459 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2, приет с Решение № 461 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Североизточен район от ниво 2, приет с Решение № 460 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Югозападен район от ниво 2, приет с Решение № 457 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Южен централен район от ниво 2, приет с Решение № 462 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Югоизточен район от ниво 2, приет с Решение № 458 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Предварителни оценки на РПП на районите от ниво 2 за периода 2014-2020 г.*
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., приета с Решение № 696 на Министерския съвет от 24.08.2012 г.*
- Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2020, приета с Решение № 1057 на Министерския съвет от 20.12.2012 г.*
- Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., приета с решение на Министерския съвет по Протокол № 47.61 от 19.12.2012 г.*
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията "Европа 2020", актуализация 2017 г., приета с Решение № 280 на Министерския съвет от 18.05.2017 г.*
- Междинна оценка на Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2005-2015 г., приета с Решение № 425 от 2019 г. на Министерския съвет*
- Междинни оценки за изпълнението на Регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 за периода 2014-2020 г., приети с решение №781 на Министерския съвет от 2018 г.*
- Европа 2020. Стратегия за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж. Брюксел, 3.3.2010 г. COM(2010) 2020*
- Оперативна програма "Добро управление" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Околна среда" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Региони в растеж" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г.*
- Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.*
- Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г.*

Регламент (ЕО) № 1059/2003 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), Официален вестник на ЕС, L 154 от 21.6.2003 г., последни промени Официален вестник на ЕС L 322, 29.11.2016 г.

Закон за регионалното развитие, обн., ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., последни изменения и допълнения, ДВ, бр.13 от 2017 г.

Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие, приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., последни изм. и доп., бр. 50 от 2016 г.

Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове, обн., ДВ, бр. 101 от 2015 г., последни изм. и доп., бр. 52 от 2020 г.

Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие 2012-2020 г., Регионални планове за развитие, Областни стратегии и Общински планове за развитие за периода 2014-2020 г., Заповед №РД-02-1402 от 22.11.2011 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството

Анализ на състоянието и тенденциите за промени в обхвата на районите от нива 1, 2 и 3 в Република България в контекста на общата класификация на териториалните единици за статистически цели в Европейския съюз, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, ФРМС Консулт ЕООД, София, ноември 2013 г.

Моят регион, моята Европа, нашето бъдеще – седми доклад за икономическото, социалното и териториалното сближаване, Европейска комисия, 2017 г.

Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България – ИСУН, <http://umispublic.minfin.bg/>

Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България – ИСУН2020, <http://2020.eufunds.bg/>

Национален статистически институт – <http://www.nsi.bg/>

Евростат – <http://eurostat.ec.europa.eu>

Портал за обществени консултации – <http://www.strategy.bg>